

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Égész évre . . . 8 frt.

Egyes számi 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsorost 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNAK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, A »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNAKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNAKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNAK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMEZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVÁSI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNAKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESPEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A katonás szellem sportjainkban.

Mindent ránk foghatnak, de azt nem, hogy pedánsak, hogy túlságig rend- és fegyvelemszeretők vagyunk. Sőt a magyar a rendet a szabadság leigázásának tartja; rendet csinálni egy nálunk a zsandár munkájával.

Azt meg ellenségünk is elismeri nálunk, hogy verekedni szerető, sőt régen jól verekedő nép vagyunk. — Ugy hát az következne mindebből, hogy a magyarban kitűnő katonai szellem lakik, ha nem tenné ő a fegyvelemtűrés is egyik részét e szellemnek. — Ily értelemben tehát katonai szellemről alig beszélhetünk sportjainkban, hanem inkább ennek hiányáról.

Mindenekelőtt azonban ki kell jelentenünk, hogy mi a katonaságot a sportban főleg csak a rendben és fegyvelemben találjuk fel, és nem gondolunk holmi németes szokásokra, melyek a ruházattól kezdve egész a sport szabad üzéséig mindent szabályzatba önt. — Hanem viszont a katonás szellemből kifolyóan magyarazzuk a versenyekre készülésnek pontos betartását, a gyakorlatok alatt való feltétlen engedelmességet, az alap- és rendszabályok respectálását stb.

No, és mindez a mi sportegyleteinkben ritka dolog, annyira, hogy szinte azzal kérkedünk, ha minél rendtelenebbül csinálódik minden.

Előttünk valami visszatetsző a katonás szellem, azt gondolva mindig, hogy az egy a németessel. Holott az angolnak e téren nyomába sem lép a német pedánság. Az angol iskolás gyermekek sok népiskolában vezényszóra kelnek fel, vezényszóra veszik könyveiket, kalapjukat és mennek ki a teremből. Az iskolai testgyakorlat-

tól egész külön órán katonai gyakorlatokat végeznek a fiúk, hogy fegyvelmezésük könnyebben menjen.

Nem gondolunk arra, hogy sportegyleteinkben így honosíttatnék meg a katonai szellem, de mindenesetre a tagok fegyvelmezésére kell valamit kigondolnunk. Mert most mily rendes dolog, hogy akár csónak-, akár torna- vagy vívóegyleteinkben egyes tagok rendtelensége miatt a rendszeretők gyakorlatai zavartatnak.

Hány gyalog-, velocipéd- vagy csónak-kirándulás, sőt verseny maradt el a tagok szavanemtartása miatt!

De meg azt nem is szereti a mi sportban neveletlen ifjúságunk, hogy valaki neki még multságában is parancsoljon. Tudunk rá több esetet, hogy vidéken egyletek buktak meg tisztán egyes erélyes és kevésbé tapintatos vezetők szigorú rendtartása miatt. — És még itt a fővárosban is az egyleti kellemetlenségek nagyobbára visszavihetők egyes tagok fegyvelmeztlenségére.

A katonás szellemet tehát főleg azon szempontból kell fejleszteni egyleteinkben, hogy a sport komolyabban és rendszeresebben üzessék, mert csak belátja már pár törekvő sportférfi, hogy a legszórakoztatóbb sportszerű időtöltés nemcsak játék, de a harcznak, a testi küzdelemnek helyettese. — Hisz csak nem tekinthetjük játéknak az oxford-cambridge-i csónakharczot, melynél a küzdő ifjak intézetük hírnevéért izzadnak. Vagy mikor Amerikából jönnek át a csónakázók, hogy Bécsben mérkőzzenek meg a legjobb erővel. Egy-egy nemzet, sőt egy-egy világrész érdeklődik némely sportverseny iránt s mi annyira sem vagyunk, hogy komolyan vennénk ügyünket.

Leverték minket itt hazánkban a német csónakázók, a német velocipédezők, a német úszók, sőt — ezer

szégyen — a német vívók, és mi még fennen akarjuk hordani fejünket.

Ha német- s törökverő őseink tudnák e sok szégyenteljes kudarcot, bizony katonás szellemüket elküldenék segítségünkre.

Nincs, igazán nincs egyetlen sportunkban sem a komoly harcziás, katonás szellemből más, mint a toborzás szalmatüze és ennek mámor.

Ugyan mily élnyomás, mily szégyenteljes vereség kell még az eddigiek után, hogy igazi tűz, komoly kedv éledjen sportjainkban?

KOLESZA FERENCZ.

Pola velocipéd sportja.

Ha valaki sajtószereinek fogja találni, hogy az egyetlen magyar sportújságban osztrák város sportjáról akarok beszélni, méntégtől fölhozhatok két okot, mely ezen elhatározásra bírt engem. Először is tudomásom szerint nem értekezett még senkiesem behatóan monarchiánk e legszélsőbb fekvésű város sportjáról s így magyar lap lesz az első, mely kimerítő híreket hoz egy osztrák városról. Másodszor pedig a velocipéd sportnak itt oly speciális művelői vannak, mint sehol sem más városban. Polában ugyanis csak két civilista-velocipéd ismeretes, — a többi 34 bicyclista katon! Ezt az arányt bizonyára nem képes felmutatni más város; de okai egyszerűek. Pola t. i. határozottan katonai jelleget visel és pedig túlnyomóan tengerészekkel van megáldva; civil társadalom a mi megszokott értelmünkben nincs. Civilista Polában vagy kereskedő, vagy pedig arsenal-munkás; ez utóbbi elem nagyon erősen van képviselve, a mi a kiterjedt gyárteleppel szoros összefüggésben áll. A civil munkásoktól itt is csak olyan csekély mérvű intelligenciával bír, mint nálunk — s így ezek közt a sportot művelőt ne igen keressük, — bár vannak igen dicséretes kivételek is! A civil kereskedő nép pedig nem műveli a sportot, mert — nem jövedelmez semmit.

Katonakörökben közkeveltségnek örvend a velocipéd és különösen a tengerészet részéről igen nagy pártfogásban részesül, a mit számbelileg igazolhatok legjobban: tengerész tiszt és apród (kadet) közül van 20, altiszt, 4, kezelő- és számtisztek a tengerészet részéről 9, gyalogtiszte 5, a tengerészetnél alkalmazott írnök és felügyelő 4 és civilista csak 2! Hogy miért örvend e sport ily nagy mértékben épen a mi körünkben ily közkeveltségben, az nagyrészt arra vezethető vissza, hogy e hadtest kiválóan sok képzett, a sport iránt fogékony elemet tartalmaz önmagában — egyrészt, de másrészt azon előzékenységnek tulajdonítható, melylyel a felsőbb katonai körök a velocipédelés akadályait elhárítani igyekeznek! És ez annyival is inkább dicséretre méltó, mint-hogy a civil-körök mérvadó személyei épen ellenkező nézetben vannak. Így pl. megengedett, hogy bárki teljes katonai öltözékében bicyclizhet bárhová; továbbá köszönni főlebbvalóinak nem szükséges, stb. Mindez nagyban elősegítené e sportot, ha nem volnának más oly akadályok, melyek e kedvezményeket kérdésekké tehetik.

Pola ugyanis már határozott olasz jelleget visel s így az a házon kívül való tevékenység, mely az olaszok általánosan ismert szokásaihoz tartozik, itt is megvan. Az olasz ugyanis munkájának nagy részét a házon kívül végzi — ha lehet! Így pl., ha az ember kora reggel kimegy az utcára, látja a cselédeket a kapukban cipőt

tisztítani, reggelizni stb. Ez a szokás átültetett a közüti közlekedésre is, olyformán, hogy pl. Polában a lehetetlenségek közé tartozik talyigával gyorsan valahová elhajtani, mert bizonyára száz meg száz gyermeket és asszonyt lökne fel! Velocipéddel ily definiálhatlan tömkeleg sorján áthatolni lehetetlen; néha még kitolni a városból is nehéz a gépet . . . Egy másik hátránya a velocipédelésnek a város környékén nagyon csekély mértékben kifejlődött kocsi közlekedés! Ez talán némileg furcsának látszik, pedig úgy van. Mert a környékbeli utak föntartására igen nagy gond fordítatik, s így igen gyakran töltetnek fel; de a kocsi közlekedés nem igen nagy, tehát hónapokig tart, míg a kavicsozott út ismét járhatóvá lesz. Ez az idő annyival is hosszabb a minálunk szokottnál, mert a lehengereles itt nem divatos. Másrészt azonban konstatálnom kell, hogy a letaposott út époly kitünő, mint az aszfaltírozott utca; lyukakat és gödröket nem találni, mert ezek még keletkezésük ideje alatt javítottak ki. A mi az utak emelkedési viszonyait illeti, csekélyeknek mondhatók általában; vannak ugyan meredek kapaszkodók is, a melyeken nem érdemes gépen fölmászni, — de még a lejtős menetű utak sem tűnnek fel annyira, mint nálunk, mert az út igen jó karban van tartva. Mindazonáltal Istria függőleges tagosultságának változó viszonyai mellett a biztonsági gépek (Kangaroo, Bicyclette, Rover, Facile stb.) jobb szolgálatot tennének, mint a túlnyomóan képviselt magas gépek; maguk a bicyclisták is meg vannak erről győződve, — de itt más ok is van, melynek döntő ereje győz! S ez az aesthetikai nézet . . . Tagadhatlan tény, hogy a láncgépek nem néznek ki oly elegánsan, nem mutatnak annyit, mint a magas gépek! Már pedig egy „schneidig“ tengerész a velocipéden is „jól“ akar kinézni; — tehát nem igen ül a „kevésbé intelligens“ láncgépek egyikére. En csak 3 ily biztonsági gépet ismerek és egy tricyclit, mely mely utóbbi azonban oly közönséges czélnak van szentelve, hogy sportszámba nem jöhet.

A velocipéd sport Polába egyrészt a világlátott tengerésztisztek fiatalabb fele által hozatott be, kik más országok fiainál látták hasznos kihasználását; — másrészt pedig a Bécs-Ujhelyt létező akadémiának köszönhető, hol 4 év óta évenként egy tengerésztiszt és egy altiszt képeztetik ki. Ennek megfelelőleg látható altiszt is velocipéden. Dicséretet érdemel egy arsenal-munkás, ki önmaga készítette gépét és pedig nemcsak jó anyagból szakszerűen, hanem kézimunkához képest eléggé elegánsan is. Gépügynökség van itt is néhány, csak hogy azt mondják: nagy perccentekkel dolgoznak. Bécsből Brömer E. járt itt s a legjobb gép talán tőle származik.

Kedvelt kirándulási hely Pisino, Istria azelőtti fővárosa, mely Polától 50 klm.-nyire van; az út meglehetősen jó. Fél napi kirándulásokra Dignagno alkalmas, — 11 klm. — hová beteg társaik látogatására is el szoktak járni a tengerésztisztek, minthogyott lázbetegek számára levegő-gyógyintézet van felállítva. A kirándulásokon ritkábban vesznek részt többen, mert a munkabeosztás oly különböző, hogy egységes tervet kidolgozni nem igen sikerül; miért is mindenki akkor megy, ha ideje és az időjárás engedi, mi február és márczius hónapokban tűrhetőnek mondható, ezután esős napok következnek; nyáron jó, de igen forró napok vannak és ősszel egészen januárig változó szelek uralkodók. Kétféle szél különböztethető meg nagyjában: scirocco és bora. Ha scirocco van, esik az eső — tehát nem lehet kimenni, mert az esőzések itt rendszeren valódi felhőszakadások. Ha bora fúj, az emberi testen levő összes nedvesség fel-

szívódik, mi által a hirtelen elpárolgás tünetei állnak be: az ember 10°C melegen kegyetlenül fázik, — akkor sem lehet kimenni!...

De mindazonáltal bárkinek ajánlhatom Pola meglatogatását velocipéden, mert már az út idáig is oly regényes és különösen megkapó vidéken vezet, mely egészen elüt a megszokott hazai benyomásoktól. Egészen különös néppel érintkezik, melylyel természetesen legalább is olasz társalgó nyelvtan segítségével kell érintkezni, mert egy kukkot sem értenek mást. Innét igen közel van Trieszt és Fiume, hajón 5–8 óra alatt elérhető, úgy hogy a tengerpart igen jelentékeny részét lehet megismerni a lehető legrövidebb idő alatt. Vonzó sportversenyek, melyeken esetleg díjakat lehetne nyerni, ez ideig csakis a vitorlázás terén rendezettek, de meg lehet, hogy tavaszra sikerül egy atletikai viadalt rendezni!...

Végül bátorkodom e helyen is köszönetemet kifejezni Felix Ritter v. Langer Edenberg fogalmazó úrnak (Komissariats-Adjunkt), ki sportszerű collégiálitással volt szíves mindennemű felvilágosító adatokkal szolgálni, melyeket nemcsak jelen, hanem a még megjelenendő cikkek megírásánál beleegyezésével felhasználók.

Pola, 1886. november 24-én.

SCHWANDA GUSZTAV
tengerész-tűzér-mérnökgyakornok.

A korcsolyázás sportja Székely-Udvarhelyt.

1886 november 20.

A tisztelt szerkesztő úr becses engedelmevel, korcsolyázó egyesületünk 1886/-dik évi életéről röviden beszámolok. Városunkban ezen egyetlen sport-egylet áll fenn ez idő szerint. Sajátságos, hogy 5 évi élete alatt nem tudott oly népszerűsége vergődni, mely tekintve fontosságát, joggal megilletné. Városunknak aránylag nagy az intelligenciája, sok a hivatalnok, a kiknek naponkint 5—6 órát kell az asztal mellett görnyedni zárt levegőjű szobában. Hogy ennek az egészségre gyakorolt káros hatását csak a szabadban töltött idő ellensúlyozhatja eredménynyel, természetesen kell tartanunk. Mit szóljunk a nők helyzetéről, kiket állásuk és foglalkozásuk is egyaránt állandóan a szobához köt? A görög nők együtt vettek részt a férfiakkal a testgyakorlatokban és a szabadban üzött kedvenc játékokban, s így fejlesztették testüket a plasztikai szépségnek a fennmaradt szobrokban ma is bámulható remek példányává. Mens sana in corpore sano — ép testben ép lélek. Ezen igazságot kellene szem előtt tartani. Az erős test több szellemi munkát bír meg, mint a gyenge, s az üvegházi virág soha sem oly szép, mint az, a mely a szabad természetben fejtheti ki remek színpompáját.

Vannak sokan, kik a bálókban az egészségre többé kevésbé káros izgalmait többre becsülik az egészséges jégi mulatságnál, hol a kellemes, testedző társas szórakozás mellett teljes tüdővel szívhatják magukba az éltető füde levegőt. Egy pár órai időtöltés a szabadban, a szoba zárt levegőjében való állandó tartózkodás után, megbecsülhetlen befolyású az egészségre! Öröm látni, mily kedvvel keresik fel a jégpályát a gyermekcsoportok, s mily kitörő vígság közt élvezik a testedző és kedélynemesítő időtöltést! Egyesületünk jövőjének ez a kép a legbiztosabb garanciája.

Korcsolyázó egyesületünk tagjai három évi kötelezettséggel lépnek az egyesületbe. A letelt évben 75 rendes és 13 pártoló tag volt, s ezen szám körülbelől megmarad

az idénre is. Összes bevétele 395 frt 98 krt, kiadása 192 frt 29 krt tett és így az év 203 frt 69 kr. pénzkészlettel zárattott le. Ezen szép eredmény a takarékos gazdálkodás mellett főképp annak tulajdonítandó, hogy a kedvezőtlen időjárás miatt a pályát csak mintegy 32 nap lehetett nyitva tartani, s e szerint a fenntartási költség aránylag kevés volt.

Az egyesület egy bált és egy jégmulatságot tartott a letelt évben. A korcsolyabál városunk elite-bálja, mely a mulatni szerető közönségnek színe-javát szokta összehozni.

Állandó óhaj volt a közönség részéről egy pavillon felállítására a korcsolya-pályán, hogy a nem korcsolyázók is részt vehessenek legalább szemmel a mozgalmal jégi mulatságokban. Az egyesület közgyűlése ezen a hiányon is segített. 460 frton igen csinos kis pavillont építtetett a korcsolyázó-térre, s már a következő saison alatt a mamák is kényelmesen gyönyörködhetnek gyermekeik örömeiben.

Azon óhajjal zárom be rövid tudósításomat. vajha a korcsolyázó-egyletnek rövid időn csatlakozhatna városunk kebelében a szintén e célt szolgáló, s oly fontos missziót teljesítő tornaegylet is!

BARABÁS DOMOKOS.

Az iskolai kirándulások.

Jelige: „Szabadba jöjtek,
ott vidul fel kebletek“.

A tanítás egyik főelve így hangzik: „A tanítás legyen szemléleti.“ A ki ezen elv fontosságát ismeri és annak hódol, az mindent igyekszik szemléltetni. Sokszor oly tárgyakra kell tanítani, melyeket szemléltetés végett a tanító iskolába nem vihet. Hogy segít e bajon? Nagyon könnyen, t. i. úgy hogy a gyermekeknek meghagyjuk, hogy nézzék meg ezt, vagy azt a tárgyat, ilyen meg olyan szempontok szerint. Azonban ezt csak akkor tehetjük, ha az illető tárgy közel van, és megtekintése nem jár bajjal, vagy valami hátránnyal a gyermekre. Vannak azonban oly szemléltetni való dolgok is, melyek egy-két órai gyalogást igényelnek, míg megtaláljuk. Oda már csak tanító vezetése és felügyelete alatt mehetnek a tanulók. Az ilyen utazást kirándulásnak mondjuk. Kirándulást tehetünk egyes osztályok vagy az összes osztályok tanulóival. Maga a kirándulás lehet tárgyi és általános természetű, a szerint, a mint egy bizonyos tárgyhöz van kötve, vagy általános.

A kirándulásokról többféleképen vélekednek nemcsak a laikusok, de még a tanítók is. Nevezetesen azt állítják, hogy a kirándulás nem egyéb, mint idővesztegetés, melyből legfeljebb a tanítónak lehet egy kis haszna; mivel nem tanít, hanem szünetel. Nagy tudatlanságot árulnak el az illetők, kivált ha tanítók. Szerintem a kirándulás nem szünet, hanem olyan, de talán fáradtságosabb munka, mint a teremben való tanítás. Ezt a laikusok és tanítók másik része is úgy találja, azért helyeslik, sőt igen ajánlatos és szükségesnek ismerik a kirándulást.

Hogy e tekintetben is eloszoljék a bal felfogás és vélemény, nagyon helyes, hogy mi tanítók e tétellel behatóan foglalkozzunk, és kideríteni igyekezzünk a kirándulás becsét s értékét, és paedagogiai jelentőségét.

Tegyük föl, hogy az iskolában a kerti virágokról tanítunk (szól a tanítás), mely alkalommal a növendékek mindazon virágokról, melyek kertjeikben vannak felelni tudnak, de csak addig, míg az előtűk ismeretes virágokról van szó. Ha most kérdezzük, hogy szeretik-e a virá-

gokat? úgy, egynéhány kivételével azt fogják felelni: igen. — De látjátok, ti még nem ismertek sok virágot, pedig még igen-igen sok virág van, és sokkal szebbek, mint a melyeket ti ismertek. Ezek hallatára a gyermekek még több virágot fognak óhajtani ismerni és látni, miért is, ha alkalom van, például, ha valami nagy úr lakik a községben, kinek talán szép virágháza és szép virágai vannak, úgy el ne mulasztjuk a gyermekeket oda vezetni és a szép virágokat bemutatni. Hogy mennyire örülnek a gyermekek a szép virágoknak, az elképzelhető. Azonban az ilyen szép virágos kertben nemcsak szép virágok, de szép virágágyak (tepichek) is láthatók, melyek különféle idomokat tüntetnek fel. Milyen jó benyomást tesz ilyesmi lelkükre, előttünk ismeretes. A gyermekek pedig csodálkozásig vannak, miért is önkénytelenül mondják: Beh szép itt minden. És a mely gyermek ilyenek láttán örülni tud, annak lelkében aesthetikai érzések honolnak.

(Folyt. köv.)

A velocipéd a hadseregben.

(Képpel.)

A tizenkilencedik századnak a legkedveltebb és legrohamosabban elterjedt sportja mindenestre a velocipédezés. Alig pár éve, hogy mai tökéletes alakját feltalálták és ma már üzleti, postai s katonai szolgálatokra használjuk.

A postai szolgálatra való használatban megelőzhetjük volna Bécset, mert mint olvasóink emlékeznek, a mi igazgatóságunknak egy előnyös ajánlat már a nyáron nyújtatott be egy angol gyár által, de eredménytelenül. Most pedig már Bécsben a leveleket

összegyűjtő postások velocipéden próbálják teljesíteni szolgálatukat. Az eredmény bizonyosan kielégítő lesz, tekintve, hogy Angliában már sok harmadrendű városban is be van véve a postai használatra a velocipéd.

A velocipédnek a katonaságnál való használata már el van fogadva és az eddigi gyakorlatok Ausztriában kielégítőek voltak.

Sokan az egészen laikusok közül azt gondolják, hogy itt arról van szó, hogy a huszárság ló helyett velocipédre ültetessék fel, pedig a velocipéd csak a hírvívésre használják az úgynevezett küldöncz szolgálatban.

E téren pedig a velocipéd csakugyan messze túlszárnyalja a lovat, mert mint tudjuk, a ló már egy negyedórai út után nem tud a velocipédezővel tartani és egy órán túl pedig már nyomába sem léphet.

Képünk azt a pillanatot tünteti fel, mikor a hadgyakorlaton a velocipédes hírvívők (küldöncz?) vizik

és hozzák a parancsokat. A szolgálattevő katonák a rendes egyenruha mellett csak a lábszárvédőt használják.

A bécsújhelyi katonai akadémia hallgatói nagyobb útat tettek velocipéden teljes felszerelésben, míg képünkön a hírvívők könnyen vannak öltözve.

Hadseregünkben a velocipédszolgálat lassanként olyképen fog rendszeresíttetni, hogy századonként lesznek altisztek, kik ügyes velocipédezőkké képeztetnek ki és háború esetén hírvívökként szerepelhetnek.

Magyarországon azonban ez intézménynek egy nagy ellensége van, a rossz út. Azt mondhatnánk, hogy pár vidéket kivéve, a velocipéd alig használható előnyösen a ló mellett. No de se baj, talán ép ez intézmény fogja utainkat megjavítani, mert hisz tudjuk, hogy a mi különben lehetetlenségnek tűnik fel, mindjárt valósulni kezd, ha vele a katonaság nyer.

Hadd jöjjön tehát be általánosan a velocipéd a hadseregbe, hogy vele maga a sport is lendületet nyerjen.

K. L.

Az egyetemi ifjúság életrendjéről.

Irta: Dr. FODOR JÓZSEF.

(Folytatás.)

Nagy városokban s ezek között kiváltképen Bécsben és Budapesten, az ifjúságnak szerfelett rossz nevelése és az elszomorító társadalmi viszonyok úgy hozzák magukkal, hogy az ifjúság — középiskolákban úgy mint az egyetemeken — testileg teljesen elhanyagoltatik. Sem az iskolai tanítás, sem a társadalmi szokások nem edzik az ifjúságot.

A mi ifjúságunk között, sajnos, igen soknak az élete ilyen, jó későn kel, öltözik és kávéházba megyen; innét, ha ráér, előadásra ballag, azután ebédel; akkor megint kávéházba megyen, talán egy kis előadásra, de azután bizonyosan megint kávéházba meg korezmába; s ezen egész idő alatt ül, áll az ifjú s akár ne is volna izma, oly kevéssé veszi hasznát; legfőlebb egy kis billiardozásra vagy kártyázásra. S ezen tunya életmód eredménye?

Az eléggé elszomorító: az ifjak Bécsben, Budapesten igen nagy számmal kicsiny termetűek, véznák; hátuk kigömbölyödve, fejük előre lóg, vékony karjaik himbálóznak, járásuk bicsakló: ime az erőtlenség típusa. Milyen más az edzett ifjú, például a csolnakázó, szaladó, lapdázó angol vagy a sokat vívó német tanuló. A ki csolnakázik, a hátán végig fekvő izmait feszíti minden evezőcsapásnál; ezek az izmok aczelerősek lesznek, s egyenes tartást adnak az ifjúnak. A szaladónak, lapdázónak czombjai, lábikrái hihetetlenül megerősödnek; könnyű rugalmas, kitartó lesz járása, e mellett kitágul a tüdeje s egészséges lesz lélekzése. A vívónak mindenelőtt karjai erő-

sődnek hatalmasan, azonban e mellett rendkívül erősödik, kidomborodik a melle is, s egyáltalán megerősödik minden izma, mert vívás közben az egész test kígyó gyorsasággal hajlik minden irányban, a mi a test összes izmait megfeszíti. Azok a német „Bursch“-ok, kiket az értelmetlen, gyakori viaskodásuk miatt szeret gunyolni, olyan erős testű, szép fejlődésű, bátor lelkületű ifjak, hogy méltán irigyelhetjük őket.

Nekünk is t. hallgatóság, a mi ifjainknak is kell utat és módot nyújtani, hogy testüket edzhessék s erősíthessék. Mily nehéz azonban a válasz megint arra, hogy . . . miképen?

Jelenleg egyetlen egy tényezőnk van, a mely ifjúságunk nagy részének testi kifejlődésére kítő hatással van, s ez . . . a katonáskodás. Az az egy év, a mit az önkéntes a hadseregben tölt, sok kellemetlenségnek, sőt talán méltatlan türesnek az éve: egyszersmind azonban a test erősítésének megbeesülhetetlen ideje. A katonáskodás, a kora felkeléssel, nagy gyaloglásokkal, lovaglással, fegyverforgatással, óriás megéhezéssel s a velejáró farkaséheséggel férfiúvá neveli az ifjút: megduzzasztja izmait, kiveri belőle a tunyaságot, megtöri a finyasságot.

A katonáskodás azonban csak rövid ideig tart, az egyetemi évek nagyobb része alatt az ifjú izmai akár megpenészedhetnek, oly keveset használnak.

Ezen a nagy egészségi hiányon okvetlenül segíteni kell. Eszközöket kell teremteni az ifjúság testi gyakorlati céljára. E végből egybe kell működnie az államnak, a fővárosnak s kivált pedig magának a tanuló ifjúságnak. Természetesen ez irányban a vezető csakis maga az ifjúság lehet. Azt nem gondolom, nem reményelem, hogy szavaim oly hatásúak lehessenek, hogy az ifjúság ezrei elhatározzák, hogy majd jobban fogják magukat trainirozni a jövőben; azt azonban fel lehet tennem, hogy néhány önmagáért s társaiért lelkesedő, tette képes ifjában megfogamzik az eszme, hogy egyesületet alakítsanak a test edzésére, úgy a mint alakítottak szellemük fejlesztésére, és segítetésére nagy és virágzó egyesületeket. Egy ilyen egyetemi atletikai kör meghonosíthatná s általános szokássá fejleszthetné a test czélszerű és nemes gyakorlását és erősítését. Az egyesület felölelhetné magában mindazokat a gyakorlatokat, a mik edzik a testet s szórakoztatják a lelket. Ez az egyesület öszkor lapdázó csoportokat alkothatna, télen a korcsolyázását gyakorolhatná, tavaszkor gyaloglásokra s kirándulásokra fektethetné súlyt, s nyáron az úszásra meg csolnakázásra: e mellett pedig folytonosan gyakorolhatná a vívást és az erősítő, de nem komédiázó tornázást, legalább is az oly egyszerű s még is hasznos szobatornázást, nevezetesen pedig a vívást. A vívást karddal, rapírral nem tudom eléggé melegen ajánlani; nem arra a célra, hogy a polgártársak egymást felhasítsák, átszurkálják, hanem azért, mert a vívás aczélozza a kart, hajlékonynyá teszi a derekat és bátorrá, férfiasá neveli a jellemet. (Vége köv.)

Egy év a „Fertői-Csónakázó-Társaság“ életéből.

(Elnöki jelentés a f. évi nov. 19-iki közgyűlésről.)

(Vége.)

A táncvizgalomról szóló jelentés már régebben megtétett, a versenyek ügyével pedig felebb foglalkoztam s így itt azon szabályrendelet tervezetről emlékezem meg, mely az utolsó közgyűlés elé terjesztett, anélkül azonban, hogy érdemlegesen tárgyalatott volna.

Ha tekintetbe vesszük, miszerint minden még oly kicsiny egyesületnek is törvényszerű kötelessége hatósá-

gilag láttamozott szabályzatokat alkotni, mint ezt p. o., a hazai egyleteken kívül a 14 taggal bíró „U. Y. Club“ is tette, ha továbbá tudjuk azt is, miszerint enélkül az általunk kifizűött díjak, különösen pedig emlékérmek erkölcsi értéke, sőt egyenesen jogosultsága bárki által kétségbe vonathatik, bizonyára el kell ismernünk, hogy ily szabályzat megalkotása a legközelebbi feladata lesz egyesületünknek.

Az egyesület pénzügyeit illetőleg, minthogy azt társaságunk pénztárnoka külön jelentésben ismerteti, csupán annyit említek fel, hogy bár tagjainknak száma csekély volt, maga a tagdíj pedig a régebbi évekhez képest tetemesen kisebb összegben lőn megállapítva, a folyó fizetések körül pénztárnokunk elismerésre méltó buzgósága s áldozatkészsége folytán fennakadás soha sem történt s a rendkívüli s előre nem is sejtett nagyobb kiadások daczára, az évi szükségletek a díjakból fedeztettek, társaságunk adóssága pedig 400 frtról 200 frtra szállott le.

Igen nagy hátrányunkra volt eddig, hogy a járművek tatarozása s különösen festése szabad ég alatt történt s így az időjárástól függött nagy részben ezen munkálatok teljesítése, azonkívül már a mult télen egy vitorlásnak hajóházunkban hely sem jutott. Ezen visszaszágon segítő, írásbeli kérvényünkre a város nemes tanácsa, 13 frt évi bérösszeg fizetésének feltétele mellett, egy katonai nagy fasátort bocsátott rendelkezésünkre, mely nemcsak az összes járműveket fogadhatja magába, de egyuttal lehetővé teszi azt is, hogy jövő éven a járművek ugyanott teljesen s fedél alatt felszereltessek.

A szertárnoki s művezetői teendőkre vonatkozólag sajnálattal kell jelentenem, hogy művezetőnk gyakori távolléte s egyéb iránybani bokros elfoglaltsága miatt azon szép reményeknek, melyeket egyébként ismert buzgóságánál fogva személyéhez kötöttünk, megfelelni nem volt képes, mert csupán ennek tulajdonítható a társasági járműveknek az év legnagyobb részén tapasztalt elárvult állapota. Hajóinkon ugyanis nemcsak a külső csínt kellett nélkülöznünk, mely minden Yachtnak elválaszthatlan ismertető jele, de hajóink akárhányszor még teljesen használatlan állapotban is valának, úgy hogy megfeszített munkássággal még csak augusztus hó közepén lehetett azokat legalább némileg is rendbe hozni.

De hát a járművek megszaporodott száma s a folyton-folyvást szükséges munkálatokra való tekintettel, lehetlenség is immár egy pár egyéntől megkivánni mindannak teljesítését, a melyhez a tagok legnagyobb részének buzgó közreműködése lenne okvetlenül szükséges.

Hiszen a tagok ebbeli közreműködését, a járművek felszerelése és rendben tartása körül, mely munkálatok szintén a sport kiegészítő részét képezik, nem pótolhatják sem az egyesület nagyobb mérvű pénzbeli áldozatai sem, bármily ügyes szolgálószemélyzetnek alkalmazása.

A művezető úr ez idén leltárt nem készítvén, a társaság vagyonáról részletes jelentést nem tehetek s csupán azon szembetűnőbb változásokat említhetem fel, melyek a yachtok s csónakok számában s átalakítása körül történtek.

Lenk Emil tagtárs urnak „Julia“ nevű nyílt sloopja B.-Füreden a Stephania Y.-egylet gyárában az év folyamán félig fedve lett s így vitorlázásra, különösen hosszabb utazásra alkalmasabbá tétetett.

A mi a munkálatokat illeti, az teljesen megfelelőnek mondható; Szilvász Márton úr két kis lapos fenekű külvillás ladikot hozott magával Ausztriából a celli tóról,

azokat tulajdoni jogának fenntartása mellett az egyesület használatára bocsátotta.

Kiss Ödön egyesületi tag „Nameless” nevű kutterje a Balatonról megérkezvén, april óta kikötőnkben horgonyzott, sajnos mégis, hogy épen a víz roppant apadása s illetve 1 métert meghaladó mély járata miatt használva alig lett, s az októberi versenyben már részt sem is vehetett.

Egyesületünk a győri vitorlázó társasággal, a Stephania-Yacht-egylettel az Union-Yacht-Clubbal valamint más egyesületekkel is többszörös összeköttetésben volt, velük levelezést folytatott, az első sorban említett társaságtól hajójának elhelyezése s felszereléseért, a bécsi „Arion” nevű dalegylettől pedig itt Sopronban mulatott tagjainak a Fertőn történt hajókáztatásaért írásbeli elismerésben részesült.

Társaságunk hivatalos lapja a „Herkules” testgyakorlati közlöny s különösen annak derék szerkesztősége rólunk többrendbeli közleményeiben emlékezett meg s működésünket jóakarató figyelemmel kísérte.

Mint az előadottakból sajnosan meggyőződhattünk, társaságunk a sport terén való működéséhez kötött több szép reményeiben csalatkozott, másrésztől azonban oly biztató jelenségekkel is találkozánk, melyek egy pillanatra sem hagyhatnak kétségben a felől, hogy a sport üzede körüli törekvéseink társaságunk körén kívül is támogatásra találtak s jövődében is találandanak.

A mondottak fényes bizonyítékul szolgál annak megemlézése, miszerint Ruszt szab. kir. város nemes tanácsa, nevezetesen pedig Conrád Lajos polgármester és Magyar Elek főjegyző urak a Fertőn működő sport-egyesületek s kitüntetőleg a mi társaságunk iránt érzett jóindulatuknak minduntalan kifejezést adtanak. — Az ő lelkes fáradozásuknak köszönhető, hogy a kikötés megkönnyebbitése végett egy a Fertőbe nyuló kötöltés készült, ők voltak azok, kik többszörös megkereséseinkre a legszívélyesebben jártak el, s végül versenyünk alkalmával mozsárágjukról s egyéb az ünnepélyhez szükséges eszközök előteremtéséről készségesen gondoskodtak.

A bécsi „Union-Yacht-Club” és a Ruder- und Segel-Club-egyletünket lobogóiknak átnyújtásával tisztelték meg, mi részünkről szintén viszonzotattott.

Mint valamennyien tudjuk, a társaságunk részéről rendezett versenyre a tiszteletdíjat Sopron városának mélyen tisztelt urhölgyei létesítették!

Társaságunk, ezen nemes szívű összes pártfogóinak különösen mégis ő nagyságaik Szilvász Lenke és Ilona kisasszonyoknak mint eme díj voltaképeni létrehozóinak végtelen hálaival s köszönettel tartozik nem pusztán a tapintatosan választott értékes szép díjért magáért, hanem különösen azon buzgó érdeklődésért, melyet sportunk felvirágozása érdekében egyesületünk iránt tanúsítani kegyeskedtek.

Elismerésünket érdemelték ki társaságunk körén kívül álló ama tisztelt sportférfiak, nevezetesen dr. Baditz Zoltán, Bolla Kálmán, Borsody Géza, dr. Hauer Gyula, dr. Lagler Aladár és Szalay Imre kapitány urak, kik versenyünk rendezése alkalmával a versenybírói s egyéb tiszttel járó teendőket oly előzékenyen teljesítették.

Ugyancsak elismeréssel tartozunk Agustich Antal tagtárs urnak, ki, mint versenyünk bizottságának elnöke azonkívül a bécsiek versenybizottságának egyesületünk részéről választott tagja eme sok fáradsággal járó tisztséget dr. Szóka István urral egyetemben, ki őt egy ízben helyettesíté, a legnagyobb tapintattal betölteni szíveskedett.

Egyesületünk buzgó támogatásaért köszönetünkre

meltán számot tarthat dr. Szilvász Márton úr, ki egyesületünket egy igen alkalmas szivattyúval ajándékozta meg, azonkívül még dr. Wallner Ignác úr is szíves volt napokig tartó munkálatai után „Rudolf” yachtunknak öblössé s teljesen alkalmatlanná vált vitorlái legalább annyira kiigazítani, hogy azok ismét használhatókká váltak.

A társaság összes járművei úgy a tagok csónakjai és pedig: „Rudolf”, „Medea”, „Julia”, „Nameless”, yachtok „Fantom”, vitorlás canoe, „Lissa”, „Elsa”, evezősök „Paula”, Villám”, „Fecske” sandolínok ezenkívül Fassl főtisztelendő úr és társainak két-evezős csónakja a deszka-barakba október hó 21-én és 22-én elhelyeztettek.

Eme fáradságos munkálatok megejtése után, melyek vezetése körül Szilvász Márton tagtárs úr volt szíves teljes buzgósággal közreműködni, a vitorlás yachtok belül és kívül megtisztítottak s ezután a barak- s csónakház kulcsai az őrtzetet elvállalt halászgazdának átadattak.

Ezen ténynyel az 1886-iki sport-évad befejezést nyervén, megszűnt egyúttal az én és tisztársaim megbízatása miatt is azt tisztelt megbízóimnak kezeibe azon szíves köszönettel és óhajjal van szerencsém visszaadni, miszerint társaságunknak minél inkább sikerüljön jövődében mindama célokat elérni, melyeket maga elé megalakulása alkalmával kitűzött s melyeket nekünk, sajnos, még csak megközelítenünk is alig lehetett.

Sopron, 1886. november 19-én.

Tisztelettel

KISS ÖDÖN,
elnök.

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsolt Lajos „Tornázás kézikönyvében” az illető gyakorlat bővebb leírása feltalálható.

27. tornaóra.

6—12 évesek. Egy arcsorban kettős beosztás (ha sokan vannak, két külön sorban), egyes számuk a bal oldaluknál álló kettős számukat körül járni és vissza helyre jönni a 8-ik lépés után: indulj! Most a 2-es számuk a jobbjuk mellett álló 1-esek körül járni: indulj. Ismételni a körülkerüléseket úgy, hogy a mint az egyes számuk vézezték a körül járást balfelé, a 8-ik lépés pillanatában egyet tapsolnak kezeikkel és megállnak; ezen tapsjelre rögtön megindulnak a 2-sek jobbra az 1-sek körül és végezvén azt, a 8-ik lépésre gyorsan kettőt tapsolnak; ekkor ismét az egyesek indulnak s így tovább. Mind jobbra át, 1-sek állva maradnak, 2-sek jobbról eléje kerülni az előttök álló 1-seknek, 4 lépéssel, megállni az ismét besorakozás után; most az 1-sek ugyanezt. A sornak egyenessé igazodása és rendes zárkozása után ismételni ezen mellé- és elsorakoztatásokat de két lépéssel és közvetlen gyors váltakozásokkal: 2-sek jobbra előre egy kilépés után a 2-ik lépéssel mindjárt be is lépnek egy sorba az 1-sek elé; a 3-ik ütemre kilépnek az 1-sek, a 4-re ők is be a 2-sek elé. Lehet minden belépésre tapsoltni is. Balra arcz! „Szakaszba!” (14. tornaóra szerint). „Nyitódj egy sorba!” (honv. gy. szab. 69. és 76. old.).

Körhinta és korlát veendő most elő felváltva, két csapatra oszolva 40 is lehet itt úgy mint ott; de a hol körhinta nincs, ott csak a korlát használandó, a hol 12—20-anként léptethetők egyszerre szerhez a növendékek; az itt írt gyakorlatok tehát „iskola-tornázásra” alkalmasak.

Körhintához mindig négyen állnak ki: első 4, középre indulj, jobb kéz vállmagasságban fogózik, bal kéz csipő táján, mindegyik külön kötélzárt fog és azt megfeszítik, a kör központjából ki felé lépkedni, felső testtel kifelé dőlni, jobb vállal a központ felé, így lépkedni körül, a kötelet mindig feszesen tartani, egyszer körül járás után másik 4 lép elő és kézből veszik át a köteleket. Körül szaladni gyors apró lépésekkel. Bal kéz fog fent, bal vállal a központ felé, körül járni a hát irányában egyszer, aztán új indítással szaladás hát irányában, apró lépésekkel. Körül szaladás, minden második lépés dobbantással ugrás legyen a körből kifelé előre, az első kör után „repülés”, a 2-ik kör után állás. Ugyanaz a bal kézzel fogni fentebb.

Korláthoz innen is túl is 6—10 tornász lép, szemközt egymásnak, a korlátfába fogódzva guggolás le, hátra léptetni a lábakat mennyire lehet, vissza állásba, helyre menni és a következő 6—10 innenről és túlról is a korláthoz: indulj! ugyanazon gyakorlat. A korláton innen állók guggolás fogózással, lábakkal a korlátfák alá lépkedni, a túlsó korlátfánál szemközt állók leguggolva emezek lábait bokában megfogva felemelni kiegyenesedve, most a függéssel fekvők karhajlítással felhúzódní és leereszkedni 3-szor, aztán állás, helyre. Most a korlátnak csak egyik karfájához áll 6—10 tornász, a másik 6—10 pedig emezeknek háta mögé: felugrás támaszkodással fekvésbe az inneső karfára, jobb kéz átfog a túlsó karfára, most a hátul állók megfogják a fekvő párjuknak feszesen tartott lábait bokában, és emelik oly magasra, hogy amazok középteste is fel emelkedjék a korlátfáról, vissza leeresztés, leszállás, párok helyet cserélnek. Első 6—10 innen, második 6—10 túlról áll, innen is túlról is belép a korlátfák közé 3—5, és bent támaszkodással felugranak ülésbe a saját karfájukra, arccal befelé, lábukat a túlsó karfa alá feszítik, így hátra dőlnek ülésben a vízszintes testhelyzetig, mi alatt a kívül maradt társaik segédkeznek párjaiknak; helyeserek. Megjegyeztetik: ha körhinta használtatott az előző negyed órában, akkor a korláton elhagyandók a karfüggési gyakorlatok.

12—18 évesek: Az előző kordiaknak írt műrendgyakorlatféleket egyszer lépésekkel ütemszókra végezzék, minden negyedkörösre két lépéssel, aztán egy-egy lépésekkel, azután harmadszor futásokkal. A „szakaszba” és vissza egy sorba alakulás csakis katonai móddal végzendő párszor. A körhintán a „repülés” hajlított karral függéssel, és egyik gyakorlat csak jobbra, másik csak balra végeztessék, egyáltalában csak egy negyed óráig tartson e szeren a tornázás. A korláton a fekvéssel függésben egyik kéz fogást feladja és csak a másik karral húzódní, felváltva; atámaszkodással fekvőket lábainál fogva magasabbra is emelhetik társaik; az ülésből hátra lebocsátkozás — társi segédkezés mellett — történhetik térdcsüngéssel, fejfel egészen ecsüngéssel is.

28. tornaóra.

Szögvonulással 4-es sorokba egymásután négyenként (79.): egy sorban 4-es beosztás, jobbra át, menet indulj, — a terem szögletéhez érve négyenként szögvonulás negyed fordulattal; ezen kész négyes sorú oszlop most egy kijelölt ponton (szobafalnál) négyenként negyed fordulattal szögvonulással vissza alakíttatik ismét egy oldalsorra sor állj, páros kar emeléssel előre zárkozni vállfogásig, indulj, karokat le, balra arcz; jobbról kezdve minden második jobbra rézsút előre lépjen ki a jobb szomszédja elé,

mindkét sorban jobbra zárkozni indulj, mindkét sorban „lánczfűzés” (68.) test mögött, jobbra balra a második szomszédal fogni kezét: 8 lépést előre menni, közben a negyedik lépésre „lépéscsere” — menet indulj! Hátra menet indulj! Állj! Szaladás előre apró lépésekkel, a 8-ik ütem után helyben szaladás, az újabb 8-ik ütem után hátra szaladás, mihelyt a terem közepéig ért a két sor, állj! Kézfogás el! Inneső sor hátra arcz, mindkét sorban oldalt vállfogáshoz kezeket feltenni, a sorok szárnyegyénei egymással, sorközepén hátra húzódní ívsorokba illetve mind egy nagy körhöz kiigazodni (82.). Földön fekvéssel támaszkodásokkal összegyakorlatok (142. és 143.). Azután tréfás versengés függés, futás, ugrás és járás összetételű mozgásokkal: az összes növendékek egy tizede versenyez egyszerre, először valamely szeren (vízszintes létrán vagy nyújtókon) függésbe (vagy állással függésbe) vezéreltetnek a kiléptettek, a 10—30-ik másodperc elteltén „járás” vezéreltetik, ekkor az előre kijelölt utakon kezdetét veszi a versenyjárás, nagyobbaknak az útja akadályokon vezethet át (átbújni a korlátfák között, egy leterített ponyva alatt, egy útba eső kicsiny hordó-abroncsban), lejárván a kitérőt utat, bele kezdetni a futásba, futó pálya egyenes részén kitett kisebb ugrási akadályokon keresztül ugratni, végül a czélszalagot kihúzni távol a faltól és szerállványoktól. Szóval nem komoly, hanem tréfás versengés legyen, melybe semmi nehezebben leküzdhető akadály nem veendő fel különösen semmi oly torna gyakorlat nem, melynek hirtelenkedve végzése könnyen balesettel járhat.

Különfélek.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet.) intézendő.

A győri koresolyázó-egylet a bekövetkező idényre az egylet jégpályáját a hosszúhídnál lévő Rába-árterületen nyitandja meg. Amennyiben azonban ezen ártérségnek kilátásba helyezett egyengetése sok nehézsége miatt nem volt egy jégpálya czéljainak megfelelőleg eszközölhető, — az egylet igazgatósága más helyet volt kénytelen kiszemelni. E czélra ugyanis legalkalmasabbnak, — talán sok tekintetben még előnyösebbnek is, mint az először kiszemelt hely, — találatott a Rába folyó újonnan ásott medre, a sétatér és Ujváros között. Jelenleg ugyan a fölötte alacsony vízállás miatt még száraz a meder, de kétséget kizáró, hogy az rövid idő alatt csekély állású vízzel telt lesz. E helyre szándékozik tehát az egylet ez idei tanyáját felütni, a hol egyszersmind a fűtött koresolyázó csarnok fog felállíttatni. E csarnok a nagyon ízléses és czélszerű tervezet szerint három részből áll: egy nagyobb helyiségből a közepén és oldalt két kisebb szárnyú építményből. A közép rész tulajdonképp a fűtött csarnok, tágas ablaknyílásokkal, honnan a gardírozó mamák meg a vendégek kényelmesen gyönyörköd-

hetnek a korcsolyázás élvezetnyújtó és egészséges sportjában. A két oldalhelyiség korcsolya-felkötőhely és szertár gyanánt fog szolgálni. Az egyesület e terv kivételét egyelőre csak részlegesen szándékozik eszközölni; tetemesebb kiadással járván az építkezés, ez időnyire a fűtött közép-csarnokot állíttatja fel (megjegyezve itt, hogy az egész építmény szétszedhetőnek van tervezve) és jövőre, a midőn az egyesület előreláthatólag újból gyarapodott, eszközöltetik a két szárnyépület kivitele, a mikor azután teljes nagyvárosi jelleget fog ölteni a korcsolyázó csarnok és így az egész jégpálya is.

A győri csónakázó egyesület jövő évre új helyére, a sétaternek újból feltöltött részére költözik át. Vízrendőri okoknál fogva ugyanis a csónakház a Rábán jövőben nem maradhatván, a kormánybiztosság a sétaternek új részén, a színház háta mögött alkalmas esplanadot csináltatott, honnan kölépcsők vezetnek a vízre. Az egyesület kebelében történt eddigi megállapodások szerint a régi úszó csónakház a parton felállíttatott és erre, hogy a ezélnak még jobban megfeleljen, egy emelet fog építtetni. Tervben van a csónakház körül elterülő esplanade parkirozása, mi által kedves képet fog nyújtani az új sétater e részén az egész csónakásztelep. A hajók vízrebocsajtása jövőben a partról történik, alkalmas esigák segítségével.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váczi-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES”
testgyakorlati képes hetilapra.
Negyedévre 2 frt.

A „Herkules” testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkekkel és képeket közöl a tornázás, athletika, csónakázás, úszás, velocypedezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyalogolás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sportegyesületek működéséről.

Negyvennyolcz egyesületnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézeteinek.

A „Herkules” előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő árakon:

A „Herkules” 1884-iki egész évfolyama bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „ „	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama	4 „

Tartalom: A katonás szellem sportjainkban. Kolesza Ferencztől. — Pola velocypedsportja. Schwanda Gusztávtól. — A korcsolyázás sportja Székely-Udvarhelyt. Barabás Domokostól. — Az iskolai kirándulások. (Folytatás köv.) Krompaszky Ignácztól. — A velocyped a hadseregben. K. L.-tól. — Az egyetemi ifjúság életrendjéről. (Folyt.) Dr. Fodor Józseftől. — Egy év a „Fertői-csónakázó-Társaság” életéből. (Vége.) Kiss Ödöntől. — Torna órarend. — Különlélek.

GREIL FERENCZ Innsbruckban, FRANZ BAUER SÖHNE

daróczszövetgyár és udvari szállító cég raktára, szállító:

Uri daróczkalmét (Loden), nehézet és könnyűt, Vadászruhakalmét, Tourista-daróczot, Vízhatlan esőköpenyeket,	Erlinger-kalmét, Gyapju ágytakarót, tiszta gyapjuból, Női ruhakalmét,
---	--

és megrendelés szerint készít ruhakalméket.

Minták bérmentve és díjtalannal küldetnek; a szállítás pontosan történik utánvét mellett.

1-6

Czím: **FRANZ GREIL,**
Lodenfabriks-Niederlage. Innsbruck.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petütsorert 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNÁ-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNÁ-EGYLET«, A »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNÁ- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNÁ- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNÁ-EGYLET«, A »NAGY-BÁNTAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ÉNYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNÁ-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, A »Ó-BUDAI TORNÁ-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNÁ-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SÓPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNÁ-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEDEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEDEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEDEDI TORNÁ-EGYLET«, A »SZÉKELY-ÚDVÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A népies sportok hazánkban.

Sokat beszélünk a magyar testgyakorlat megerem-
téséről, a német tornának, az angol athletikának s a fran-
czia katonai iskolai testedzésnek a magyar szellemmel
való meg nem egyezéséről, de egyenes, határozott utasítást még ma sem adhatunk. És e tartózkodást természetesen fogja mindenki tartani, ha meggondoljuk, hogy a mostani, mindnyájunk által javítandónak vélt helyzetet éppen az idegen oltványként behozott német tornázásnak egyszerű átültetése teremtette meg.

A tornázás igaz, hogy átment hazájából Angol- és Franciaországba is, de lényeges, a nemzetek szelleméhez való átalakulás után.

Az angolnál a nemzeti játékok mellett és a szabad, szernelküli athleta gyakorlatokkal szemben határozottan másodrangú szerepet nyert a tornázás. Sőt az elemi iskolákban teljesen ki is szorult, jobban mondva, be sem jutott, és helyét a katonai gyakorlatok foglalják el a testező játékokkal.

A francziák is hasonlóan cselekedtek nemzeti testgyakorlatuk megállapításánál. Náluk a botvívás, a nemzeti speciális boxolás, az úzás és különösen a katonai gyakorlatok teszik a tornázás mellett a főbb gyakorlatokat. Hanem miután a francziáknak az átkölcsonzéskor oly fejlett sport-életük nem volt mint az angoloknak, ezért testgyakorlatuk nem is különbözik annyira a németektől, mint az angoloké.

Nekünk pedig miután semmiféle sportéletünk sem volt a tornázásnak hazánkba hozatalakor, természetesen úgy gyökeresedett meg, a mint elültették. És a nélkül,

hogy a lelkes kertészeknek valóban mindenkor dicsérendő érdemeit kisebbitni akarnók, ki kell mondanunk, hogy az átültetés kevés gonddal történt. De hisz a magyar tornázás alapítói nem is akartak valami nagy neveléstani testedzést behozni, mikor egy német tornamester vezetése alatt a felnőttek számára a tornázást tanították s lehetővé tették, hanem az általok ismert testgyakorlatot egyszerűen nálunk is megakarták kedveltetni.

Hanem ott volt a baj, mikor az egyletekben alig megerősödött és alig változott tornázás az iskolai oktatásba is változatlanul ment be. Ez már több bajt okozott, mint a mennyit pár évi újabb fáradozás helyre hozhat.

A testgyakorlatok mind nálunk, mind külföldön főleg az iskolai ifjúság által terjednek el és itt már csakugyan számba kell venni, hogy vajjon a felkarolt gyakorlatok megfelelnek-e legalább kicsiben a nemzeti különös sajátságoknak.

A testgyakorlati oktatás sem tudományi sem művészi, hanem mindkettő együtt, s így a gyermekek értelmi és kedélyi világához egyaránt alkalmasnak kell lennie, hogy valóban kedvelté válhassék.

Ilyenné tették mind az angolok, mind a francziák a német tornázást azért, hogy a már az ifjúság által üzött gyakorlatokkal együtt tanították. Mi ezt mind-
eddig nem tettük, sőt a németországi mai tornatanításnál is pedansabban ragaszkodunk a zárt szobában végzendő szabad- és szergyakorlatokhoz. Mig Németországban a szabadjátékszótéren a különféle játékok szelvényben gyakoroltatnak, addig mi az oly számos népies játékaikat is alig ismertetjük meg a gyermekekkel.

Mint a magyar költészet is a népies elemek fel-

karolásával erősödött és fejlődött igazi magaslatra, úgy a tornázás is csak akkor tehet igazán nemzeti kedveltségre szert, ha a nemzeti népies játékokból meríti frissítő erejét.

A magyar mindenkor szerette a játékot és kiválóan a harcziás testedző játékokat. Népünk a mai kor munkás, fárasztó napjaiban is igen sok vidéken valóban üdítő és szép játékokat játszik. A tanuló ifjúságnak pedig minden vidéken meg van szokott játéka, mely miatt sokszor még az előadásokat, köztük a tornaórát is elmulasztjuk.

Mint különösen elterjedt és széltében űzött játék főleg a labdázás némely neme tekinthető olyannak, mely az iskolai testedzésbe okvetlen felveendő.

A labdázás mellett, melyben határozottan eredeti magyar játékok vannak, sok vidéken játsza a nép a kárka és csülök játékot. E játékoknak sok rokon vonása van az angol cricket játékkal, és ép oly szabályok szerint iskolai módon játszathatóvá lehetne tenni.

Igen kedvelt játék az ifjúságnál a „tolvaj és pandur” is, mely hasonlóan játszható volna az angol rókadászáttal.

A balta- és hegyes rúd-dobást is több vidéken ismerik, de ezek már csak az egyleti tornázásba volnának bevehetők. A szaladással egybekötött fogósdiféle játékok csaknem minden magyar vidéken ismertek s a vasárnapi népies multságok fővonzerejét képezik. Ezek közül egy-néhányt iskolai tornatermeinkben is játszunk már, de a felvert por a természet rövid időn használhatatlanná teszi.

Milyen színezetet nyerne tehát iskolai és egyleti tornázásunk, ha e népies sportok bejönnének a rendszeres gyakorlatok közé és a katonai gyakorlatok is nagyobb mérvben karoltatnának fel. Mindenesetre lényeges változás történnék, a szabad- és szerygyakorlatok eddigi uralkodása megtörésével. A katonai rendgyakorlatok és a bottal végzett szabadgyakorlatok után a fősúlyt a szabályozott népies játékok foglalják el, és a szerygyakorlatok foglalják el a most lenézett szabadtéri játékokat. A mostani előtornászok játék- és szakaszvezetőkké válnának.

Hanem az első feltétel mindezekhez a szabadjátszóteret volna, mely nélkül tornatanításunknak nemzetibbé tételéről szó sem lehet. A vidéki tornatanítás ép ezért hamarabb is megközelítheti ezt a célt s mint tudjuk több jeles tornatanító már is ilyen szellemben vezeti a növendékek testi képzését.

Hanem, hogy általánossá lehessen a népies sportok által felfeszített testedzés, előbb játékos sportok ismeretése és mérlegelése szükséges. Erre hívjuk fel az ország különböző vidékein levő tornatanítókat. Ha ez ismertetésekéből látni fogják a felsőbb körök, hogy csakugyan van oly népies anyag, mely mind szellemünk különös sajátosságainak, mind az általános testi nevelés követelményeinek megfelel; úgy csakhamar törvény által válik nemzetivé tornázásunk.

PORZSOLT JENŐ.

Az iskolai kirándulások.

(Folytatás.)

Jelige: „Szabadba jöjtek,
ott vidul fel kebletek”.

A ki a szépnek nem örül, az esztetikai érzéssel nem bír, az a szép iránt fogékonytalan, és az ilyen durva állatias természetű; azért igyekezni kell minden tanítónak azon, hogy növendékeiben a szép iránti fogékonytalan felköltse, fejlessze. Felhívni kell tehát figyelmüket mindazon dolgokra, melyek mintegy a szépség világát magukban foglalják.

Ha a természetet, annak változásait, tüneményeit vizsgáljuk, úgy azok mint ritka szép dolgok tűnnek fel. Pl. milyen szép hegyes vidéken, különösen nyáron tiszta időnél a nap látszólagos feljötte és lementje? Ha ezt növendékeinknek megakarjuk mutatni, úgy kirándulást kell tennünk egy közeli magaslatra, mivel onnét szebb kilátás nyílik, mint a völgyben, — reggel vagy este és meglesni a hegyek mögül felkelő, illetőleg leáldozó napot. — Hogy e tünemény szép, annyi bizonyos. A gyermekek szinte gyönyörködve várják, mikor látszik már ki a tüzes golyó széle.

Ez alkalmat ragadja meg a tanító és ébreszse fel növendékeiben az isten iránti hálát, és végtelen tiszteletet az által, hogy vagy imát vagy alkalmi dalt énekeltek, így hálát adva ezen élvezetért, melyben részesültek. Ily eljárás többet használ a vallás- erkölcsi érzelmek felélesztésére és megerősödésére, mint az erkölcsi §-ok betanítása.

Egy közmondás azt mondja: „Több szem többet lát;” és ez csakugyan úgy is van. Mert ha egy tárgyat megvizsgálunk többek előtt, úgy egyik ezt, a másik meg azt veszi rajta észre. Épen úgy vagyunk a kirándulás alkalmával is. Egyik gyermek növényt, másik valami ásványt, harmadik fészket, és más egyébeket talál: úgy hogy csak a nemeket elmondani is sok volna. A mit a gyermek talál, azt meg is tudja mondani hol? és így tanulja a lehelhet. Megtanulja azt is, sziklás, homokos, száraz vagy nedves volt-e a talaj, hol valamit lelt. Ezek mind oly szükségesek tudni valók, melyek a rendszeres tanítás alkalmával hasznosan értékesíttetnek és melyek a tanítást igen megkönnyítik, és az eredményt biztosítják.

A ki folytonos ülésre van kényszerítve, az beteges kinézésű lesz; különösen rossz hatással van az ülés a fejlődő gyermekre, miért is a tornázás lett az iskolákba behozva. A tornázás egyik neme a játék.

Mit szeret a gyermek legjobban tenni? Nemde játszani. És mégis vannak tanítók, kik azt tiltják. Nagy bünt követnek el az ilyenek, mivel az ifjúság elsatnyulását előmozdítják. Épen ellenkezőleg kell eljárni, vagyis fel kell hívni a gyermekek figyelmét a játszásra. Meg kell őket alkalmas torna-, labda- és mulattató gyermekjátékokra tanítani. Ki kell velök menni a szabadba, hogy ott, hol szabad és jó levegő van, játszadozzanak saját kedvök szerint. — A mely tanító ezt teszi, az szereti növendékeit és viszont, ők is szeretni fogják. Azonban figyeljen a tanító arra, hogy a játszásnál ne játsza a szigorú rendező szerepet, mert az által a játék öröme és varázsa oda van. Legjobb, ha maga a tanító is játszik. Ez nagyon ajánlatos, kivált a fiatal tanító részéről. Az öreg tanító a háttérben tartózkodó szemlélő legyen. Ez legkedvezőbb helyzet, a melyben a tanító kitudja azt, hogy egyik másik gyermekben mi lakozik. Tehát a játéknak az erkölcsre kiható jelentősége is van.

Ezek után tisztán áll előttünk a kirándulás paeda-

gogiai jelentősége, miért is ráterhetünk az egyes tantárgyakra, melyek tanításánál kirándulást tenni kell. Az első és legfontosabb tantárgy, melynek célja, megtanítani a gyermeket gondolkodni és beszélni, meg kívánja, hogy kirándulást tegyünk. Azért, mert az egész beszéd-értelem gyakorlatok tisztán szemléltetés alapján taníthatók csak eredménnyel; mivel csak a szemlélet útján szerzett képzelet és fogalmak képesek mélyen emlénkünkbe vésődni és állandóan ott maradni. Mintán mindent, miről itt tanítunk, iskolába nem hozhatunk, azért bajon kirándulás rendezése által segítünk. Tájékozásul megemlítek néhány pontot, mely a kirándulást teszi szükségessé, pl. a világtájak ismertetése, az utak különféle nevei, a szántóföld, rét, legelő és erdő megtekintése. A környéken előforduló emelkedések, síkságok és vizek, nemkülönben növények, ásványok, különösen a földnek földjeit szemléltetjük.

Ezeket azért hoztuk fel itt a beszéd-értelem-gyakorlatok anyagánál, mivel szorosan ide is tartoznak. Hisz, tudjuk azt, hogy a beszéd-értelem-gyakorlat mintegy előkészítője a többi tantárgyaknak.

Tekintsük most a földrajz tananyagát, legott rájövünk, hogy itt, különösen a környék leírásánál, nem is lehet alaposan tanítani, ha kirándulást nem teszünk.

Hiába való munka pl. az alföldön a síkon a gyermekeknek sokat beszélni a domb, halom hegyről, mit soha nem láttak. Azért, ha van a vidéken domb, úgy oda kell őket vezetni és a dombról helyes magyarázat és össze hasonlítás alapján szerez majd helyes fogalmat a hegyről is. Épen így kell hegyes vidéken egy kis sík, pl. a völgy fogalmáról adni egy terjedelmes nagy síkság fogalmát.

Főlélegesen tartom az anyag hosszú sorát itt föl- említeni, mert minden tanító bír annyi belátással, hogy a fentebb említettekől kiveheti, mit kell szemléltetnie, s így ezzel egy másik tantárgyra térhetünk, mely mintegy testvére a földrajznak: a történelemre.

Miután a történelem a földrajz testvére, azért már a méltányosság szempontjából is juttassunk a kirándulásból neki is. Kérdezhetné valaki: hát már miért? Hisz történetet nem lehet szemléltetni, de a történet: az események népek és helyekhez van fűzve. Azért, ha községünkben, úgy a környékén történeti nevezetességek, pl. várak, híres, nevezetes egyének sírhelyei stb. vannak, akkor oda kirándulást teszünk és a helyszínen elmondjuk a főbbeket. Ilyenek megtekintése legjobban ébreszti fel a gyermekben a lelkesedést és a tiszteletet az ősök iránt.

Ilyenekből tanulnak érdeklődni, nevezetes emberek példáit követni. — Ha tehát ez áll, úgy rendeznünk kell kirándulást történet tanításánál is.

Vessünk néhány pillantást a természettudományi tantárgyak anyagára, és rögtön fogunk ez anyag közt is olyanokra akadni, melyek szigorúan a kirándulásra vannak utalva, vagyis csak kirándulás alkalmával magyarázhatók meg tökéletesen. Itt is sokan úgy vélekednek, hogy képek által igyekeznek egyes tárgyakat bemutatni, de ez nem helyes, mivel a kép csak egy oldalról mutatja be a tárgyat. Mindent, amit lehet, természetben kell bemutatni, mert ez egyrészt vonzóvá és érdekessé teszi a tanítást, másrészt állandóan marad meg az emlékezetben. A kirándulás alkalmával szednek a gyermekek növényeket, ásványokat és egyéb tárgyakat, tehát egy kis munkát végeznek. Pedig ehhez szoktatni a gyermekeket nem csekély feladat. Azért már ezen oknál fogva is kellene kirándulást tenni.

(Folyt. köv.)

Az egyetemi ifjúság életrendjéről.

Irta: Dr. FODOR JÓZSEF.

(Vége.)

Az egyetemnek, műegyetemnek s más magas intézeteknek 4—5 ezernyi ifja van Budapesten, a kire valamennyire ráfér a test gyakorlása. S ha ezen ifjú seregnek csak $\frac{1}{4}$ -e állna össze athletikai körre, mily hatalmas s mily hasznos egyesületet képezhetnének. Az állam majd szerezne számukra tornázó-, vívócsarnokot, a főváros pedig majd megadná a labdázó s versenytúró területeket. Ily nagy egyesület, mérsékelt tagdíjak mellett is igen erős s életképes volna.

Avagy, ha a mai viszonyok között nem akadnak ifjak ily egyesület megalapítására s fentartására, akkor fogadják legalább másik tanácsomat: van Budapesten torna-egyesület, van athletikai egyesület is, van korcsolyázó egylet, vannak csolnakázó egyletek stb.: iratkoz- zanak be minél számosabban ezekben az egyesületekbe. Használja ki legalább ezeket az eszközöket teste edzésére mindenki, a ki csak teheti. Amaz egyesületek tárt karokkal fogadják az egyetemi ifjút.

Még egy sötét oldaláról az egyetemi ifjú életének kívánok röviden szólni; a beteg egyetemi hallgatókról.

Igazán szomorú az egyetemi ifjúnak sorsa, ha idegen házban lakva megbetegszik. Magára van hagyatva, terhére az őt kizsebelő szobát-bérbeadónak; ápolás nélkül kinlódva s vigasztalás nélkül gyötrődve a hosszú éjszakákon. És évente százakra megy az egyetemi ifjak száma, a kik ilyen szánandó helyzetben vergődnek.

Az egyetemi kórodák nem vállalhatják el az egyetemi hallgatók rendszeres befogadását s gyógyítását, mert azoknak a tanítás céljaira meg kell válogatniok a betegségeket, s ki kell használniok a beteget. Erre az egyetemi ifjú nem való.

Nyilvánvaló, hogy a beteg egyetemi ifjaknak mai elhagyatott állapota művelt államunkban s felvilágosodott ifjúságunk között sokáig meg nem maradhat. Németországban minden egyetemi városnak van egyetemi beteg-egyesülete, a mely olesó díjért jó ápolást s orvoslást szerez a beteg egyetemi polgárnak. E mellett a tagok azt a nemes áldozatot is hozzák, hogy sors szerint, felváltva társul szegődnek beteg kollegáikhoz s éjjeleiket mellettük virrasztják.

Hasonló egyesületet kell alkotni a mi egyetemünkön, mert az valódi áldás lenne a mi egyetemi polgárságunkra nézve is. Ez az egyesület gondoskodhatnék arról, hogy az olyan beteg ifjú, a ki nem maradhat lakásán, célszerű intézetbe szállíttathassék. A vörös-kereszt egyesület kórházában mintaszerű intézettel bírnok, a melyben a legkellemesebb szobát, leggondosabb ápolást s kitünő gyógyítást kaphatna az ifjú, olesó áron. E kórházhoz fordulhatna az egyetemi polgárság beteg-segítő egyesülete, s én megvagyok győződve, hogy az egyetemi ifjak, ha egyesületileg vennék igénybe ama jeles kórházat, nemcsak hogy szívesen fogadtatnának, hanem még anyagi engedményeket is érhetnének el, s e mellett külön szobákat kaphatnának maguk s társaik számára.

Tisztelt hallgatóság! Visszaéltem türelmükkel; hosszasan beszéltem. Kívánom, hogy elvetett szavaimból ne hulljon valamennyi kopár sziklára; megelégszem, ha csak néhány mag jut belőlük termékeny talajba. Idővel kikelhet, s ifjúságunk és nagy küzdelmekre hivatott nemzetünk javára válhat.

Egy francia labda-terem a mult századból.

(Képpel.)

Mindjárt gondolhatjuk e fenti cím olvasásánál, hogy ily labdázó helyek ma aligha vannak már Párisban is, mert helyöket elfoglalták a különféle sportok üzésére alkalmas helyiségek. Úgy de volt idő, mikor a francia arisztokratikus köröknek a lovaglás mellett épen a labdázás volt legkellemesebb időtöltésük.

Különösen kedvelt játék volt az úgynevezett „Jeu de Paume“ labdázás.

E régi és híres labdajáték mint egy e kori író írja, már 1424-ben népszerű multság volt, mikor egy Margot nevezetű vidéki leány bámulatra ragadta a jó párisiakat e játékbani ritka ügyességével, mely a férfiakét fölülmulta. Neve e játéknak attól eredt, hogy régi időben a labdát a kéz tenyerével („paume“) szókták elütni. Később a kezét különféle véd- s keztyűvel keztek óvni, végre az ütőrece vagy háló, „Raquette“, lőn mostani alakjában elfogadva.

E nemes labdajáték oly virágzásnak indult Franciaországban, hogy a párisi labda- s ütőrecze-készítők („Pau-miers“) 1610-ben külön cézeggé alakultak, mely királyi szabadalmakat nyert, s melyet 4 esküdt kormányzott. E céz tagjai egyszersmind teremőr s labdamesteri minőségben szerepeltek s a labda-parthiek-nál mint „marqueur“-ök működtek, mely elnevezés mai napig is megmaradt.

A Paume-játékot külön e célra épült termekben vagy épületekben játszották.

E zárt helyiségeknek költséges, bár egyszerű berendezése s azon körülmény, hogy csak 2, legfőlebb 4 játzó működhetik egyszerre a porondon, a Jeu de Paume-nak exclusiv jelleget kölcsönöz.

A játék lényege az, hogy egy-egy labda 2 játzó által kölcsönösen elüttetik, úgy hogy az ellenkező falat érintse s onnan visszapattanva, a porondra essék, honnan felszökve, az ellenfél reczjének hatáskörébe jut. Fő kellék 2 egymással szemközt álló sima fal, mely feketére van mázolva, továbbá sima porond vagy talaj, melyen párhuzamos vonalak vannak húzva. Ezek „Chasse“-oknak neveztetnek s a labda ugrásai, tehát a parthie folyamának jelzésére szolgálnak.

E jelzés s számolás a marqueur főteendőinek egyike. A porond kellő közepén a játzófalakkal párhuzamosan egy kötél („corde“) húzatik, melyhez egy háló („filet“) van erősítve.

Játék előtt sorsot húznak: hogy ki kezdjen. A nyerő fél játszani, a másik adogatni vagy szolgálni köteles. A labda nem kézből, de ütőreczével adogattatik. Ha a labda a hálóban megakadt, az ütés nem számít; hasonló eredményű az, ha a labda a hálót tartó oszlopok egyikébe ütközik.

A ki rosszul adogatott, köteles újra kezdeni, ha csak az ellenkező ki nincs mondvá.

A mely játzó a labdát kezével érinti, 15 pontot vesz; a játék t. i. mindig 15—15 pont szerint számítatik, így: 15, 30, 45, 60 sat.

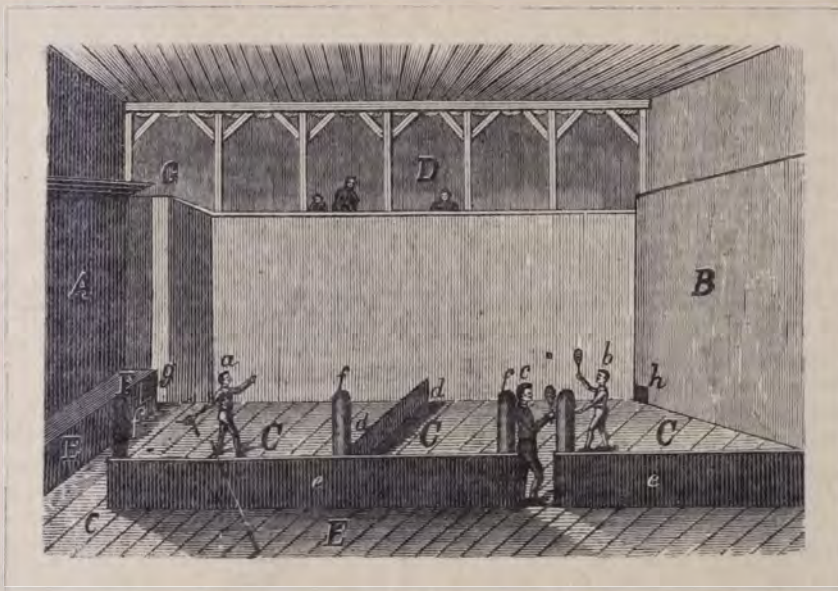
Kétes esetekben a nézőkhöz appellátatik, kik szavazás útján az egyik vagy másik játzó mellett döntenek.

A marqueurök kötelessége e szavazatokat a legnagyobb pontossággal gyűjteni, míg a játzók a nézők részrehajlatlanságára utalvák, mert itt más bíróság nincs. Nézők hiányában a marqueurökhez lehet appellálni.

Képünkön az egyes részeket a betűk a következőleg magyarázzák: A Felső fal. — B Alsó fal. — C C C Vonalak.

(„Chasses“) — D Felső karzat. — E E Alsó nézőtér. — G Dob. — a b Játzók. — c Marqueur. — d d Kötél s háló. — e e Korlát. — f f f f Oszlopok.

K. L.

A nyugalom és mozgás az iskolában.

A mozgás azon eszköz egyike, mely által a test ereje fejlődik, az izmok ruganyossága és szilárdsága gyarapszik, elősegíti az emésztést, mi által befolyással van a vér- és izomképződésre. A mozgás tehát hathatósan befoly a test arányos fejlődésére.

A gyermek tüzes véralkatánál fogva nem szereti a tétlenséget; ellensége minden tespedésnek. Ezen tulajdonságot nem kell benne elnyomni; sőt ha szereti a magányt, az elzárkózottságot, el kell őt attól vonni, mert az vagy a testi, vagy a lelki egészség megromlására mutat.

A tanító ügyeljen, hogy:

1. A gyermekek 3—4 óra hosszáig ne üljenek foly-

tonosan, hanem vagy oly munkát is adjon nekik, melyet állva is végezhetnek, vagy óra közben engedjen nekik néhány percet a szabad mozgásra.

2. A tanító a tanórát kivéve, sohase tiltsa a játékot; sőt ismerkedjék meg az ő játékaik nemeivel, s azokat szabályozza. Törekedjék, hogy szabályos testállásban szabályos mozgásokat tegyenek.

A mozgás csak addig tartson, míg a test fejlődésének hátrányára nem szolgál. Ügyelni kell az időre itt, nehogy a mozgás akkor történjék mikor a testet a belső szervezeti erők veszik igénybe; pl. evés és betegség után sohase csigázzuk a testet mert a szervezeti erők működését akadályoznók, a mi pedig a test fejlődését veszélyeztetheti.

Hogy tehát a mozgás kivitelének helyes irányt adjunk, tekintetbe vegyük az időt, melyben az történik, továbbá annak minőségét, mennyiségét és kiviteli módját.

A mozgást váltsa fel mindig a nyugalom. Ez azonban ne tartson oly sokáig, hogy a gyermekek a tétlenséget megszokják. A nyugalom a kisebb gyermekeknél gyakrabban történjék.

Az eddig elősoroltak, u. m.: levegő, táplálék, mozgás és nyugalom, ruházat és tisztaság képezik a testi egészség főtartásának természetes eszközeit. A testgyakorlat és játék pedig mint mesterséges eszközök szerepelnek.

A testgyakorlatok kétfélék, u. m. vagy egyedül a test munkálkodása által történik, vagy pedig a testen kívül más eszközöket is veszünk igénybe. Az elsőt szabad gyakorlatnak, az utóbbit pedig szerygyakorlatnak nevezzük.

A tornászat fontos nevelési eszköz, mert lényeges befolyást gyakorol a testi szervezet fejlődésére és épen tartására.

A testgyakorlás már a kisdednél megkezdődik akkor, mikor végtagjait kezdi igénybe venni. Azért, mi helyt lelkitehetsége eléri azon fokot, melynél végtagjait és egyes szerveit öntudatosan kezdi használni, azonnal figyelmeztetni kell azoknak mikénti használatára, nehogy oly irányban fejlődjen, mely a természetes alak szépségét megrontja. Így látjuk, hogy egyes gyermekek a balkezöket használják a munkálkodásban; másoknál a szem, beszédszerv stb. fejlődött helytelen irányban.

A test rendszeres és szabályszerű fejlődését tehát az öntudatos testgyakorlatok eszközlik. Ezek teszik a testet éppé, élénkké; az emésztést és vérkeringést feladatának megfelelővé.

A testgyakorlatok kivitelénél ügyeljünk, hogy:

1. A test állapotának megfelelő legyen. A 10–15 éves gyermekek tornászata legtöbbszörre szabad gyakorlatokból álljon, mivel a test ezen idő alatt van legnagyobb fejlődésében, mit szerygyakorlatok által gátolni nem szabad.

2. A testgyakorlatok árnyas helyen s lehetőleg délután történjenek.

3. Evés után mindjárt soha se történjenek, mert akkor legnagyobb működésben vannak az emésztési szervek.

4. Felhevült állapotban a gyermekek hideg vizet ne igyanak.

5. A tornászat a test kimerüléseig ne tartson, tehát ne legyen huzamos.

A játékok közül leginkább azokat ajánljuk a gyermekek figyelmébe, melyekben összhangzatos gyakorlatok szerepelnek. Ügyeljünk azok minőségére, mennyiségére, kiviteli idejére és módjára.

FUZY GYÖRGY.

Az „Achilles-sportegylet“ korcsolya-versenye.

1887. évi január hó 23-án nemzetközi és országos jégünnepély és korcsolyaversenyek fognak tartatni az „Achilles-egylet“ által Palicson, a következő sorrenddel:

I. Fölvonulás. Az összes jelenlevő jégsporthot kedvelők közreműködésével.

II. Jégvelocipéd-verseny. Távolság 1000 mtr. Zárt verseny. Díjak: aranyérem az elsőnek, ezüstérem a másodiknak, és bronzérem a harmadiknak.

III. Síkverseny. Korcsolya-verseny 1 a. mf. távolságra. Nyílt verseny. Díjak: ezüstérem és tiszteletdíj az elsőnek, bronzérem a másodiknak.

IV. Akadály-verseny. Korcsolya-verseny $\frac{1}{2}$ a. mf. távolságra. 12 akadálylyal. Nyílt verseny. Díjak: aranyérem az elsőnek, ezüstérem a másodiknak, bronzérem a harmadiknak.

V. Síkverseny. Korcsolya-verseny 3 a. mf. távolságra. Nyílt verseny. Díjak: ezüstérem és tiszteletdíj az elsőnek, ezüstérem a másodiknak és bronzérem a harmadiknak.

VI. Gátverseny. Korcsolya-verseny 100 mtr. távolságra. 3 gáttal. Zárt verseny. Díjak: elsőnek ezüstérem, másodiknak bronzérem.

VII. Küzdelem a vándorszerlegetért. Távolság 10 a. mf. Nyílt verseny. Díjak: az első küzdelem alkalmával az elsőnek Achilles-jelöltség, ezüstérem és tisztelet-ajándék, másodiknak ezüstérem, harmadiknak bronzérem; a második küzdelemnél az első „Achilles“ címet, aranyérmet és a vándorszerleget nyeri, a második ezüst-, a harmadik bronzérmet nyer.

VIII. Síkverseny. Korcsolyaverseny 500 mtr. távolságra. Zárt verseny. Elsőnek ezüstérem és tisztelet-ajándék, másodiknak ezüstérem, harmadiknak bronzérem.

IX. Jégvitorlás verseny. Távolság 10 kmtr. Nyílt verseny. Indulhat minden ez országban készült jégvitorlás. Díjak: elsőnek egyleti aranyérem és tisztelet-ajándék, másodiknak ezüstérem, harmadiknak bronzérem adatik.

Nevezési zárnap 1887. január hó 1. déli 12 óra. Mindezen versenyeknél az „Achilles-sportegylet“ általános és részletes versenyszabályai irányadók. Tét 5 frt, bánat 5 frt. Jelentkezések elfogadhatnak Matkovits Miklós versenybizottsági titkár úrnál Szabadkán.

MATKOVITS MIKLÓS,
vers.-bizottsági titkár.

SZENTESI,
a vers.-bizottság elnöke.

Egyleti előtornászok képzése.

(A „budapesti (budai) tornaegylet“ választmányának javaslata.)

A tornatanítók orsz. egylete által a fővárosi tornaegyletekhez intézett memorandumnak kiindulási pontja, alap gondolata az, hogy a csapatvezetők képzésének szervezése az egyleteknek elsőrendű fontosságú teendője.

Azon súly, a melyt az egyleteknek a csapatok vezetésére helyezniök kell, és más oldalt azon hiány, a mely a csapatvezetőkben mutatkozik, egyszerre keltik föl azon gondolatot, hogy elérkezett az idő arra, hogy az egyletek ez irányban valamit tegyenek.

Eddig passiv várakozással néztek eléje az egyletek annak, hogy az anyagi körülményeikhez mérten alkalmazott és felhasznált szakerők mellé szárnysegédükül egyes buzgó tagok saját indításukból, a fáradalmas önképzés útján képezzék ki s ajánlják föl csapatvezetőkül

magukat; vagy tevékenységük legfőleg arra terjedt ki, hogy ilyen praktikus egyéneket egyesületüknek megnyerjenek és napi szükségletükre ily módon a már kész vagy félig kész erővel, úgy a hogy, fedezzék.

Azonban épen ezen dolog az, a mely körül az egyesületeknek — a tornázás ügyének érdekében — a napi szükséglet fedezésével megelégedniök nem szabad.

Az egyesületekre a consolidált viszonyok között élő erkölcsi személyekre, a fentartási köteleességeken kívül ama feladat is hárul, hogy azon ügyet, a melyet zászlójukon hordoznak, fejlesszék; annál inkább kell hát arra törekedniök, hogy közvetlen szükségletük mindenkor bőven — tartalékerőkkel is — fedezve legyen; de ezenkívül még a legközelebbi jövő szükséglete is minden időben és akként legyen fedezhető, hogy esetleg újonnan keletkező egyesületeknek is kellő számú képzett erőt bocsáthassanak az első szükséglet betöltésére — önmaguk gyöngítése nélkül — rendelkezésük alá.

Az egyesületek csapatvezetői szükségletével azonban, a csapatvezetői erőknél önképzés útján való termelése épen nem áll arányban, mert az önképzés, a gyakorlat, még rendszeres vezetés alatt is csak lassan érlel, ily vezetés nélkül pedig — a naponta fokozódó igények mellett s a képzettség megszerzésének fáradsámaival való tekintettel — kielégítő mennyiségű és minőségű erőket az egyesületeknek a fővárosban többé már nem fog szolgáltatni.

Ezek alapján nemcsak teljesen indokoltnak, de szükségesnek látja a választmány, hogy az egyesületek az eddig elfoglalt várakozó állásukból kilépve, maguk is sürgősen tegyék meg mindazt, a mi a csapatvezetői képzettség elsajátításának eddigi lassú folyamatát gyorsabbá teheti.

Az egyesületek e törekvésének pedig — mely a rendszeres oktatásról és vezetésről való gondoskodásban áll — állandóan kell nyilvánulnia, mert annak megszüntetése okvetlenül a mai egészségtelen állapotra vezetne előbb-utóbb vissza.

A fővárosi egyesületek egyenként érzik, hogy ez irányban oly feladat fekszik előttük, a melyet be kell tölteniök; és a tornatanítók orsz. egyesületének tanulmányában összefoglaltak alapján tartott értekezletükben késznek is mutatkoztak e feladatukat betölteni; sőt az orsz. tornatanítók egyesületének ama javaslata, hogy a fővárosi egyesületek összes tornaerői és kiképzendő csapatvezetői közös összejövetelekben együttesen végezzék a kitzótt cél felé vezető munkájukat, az egyesületi kiküldöttek osztatlan hozzájárulásával találkozott.

Egyesületünk választmánya saját részéről e nézethez csak csatlakozását — s ezt örömmel — fejezi ki; mert maga is úgy van meggyőződve, hogy a képzés egyöntetűsége — mely az ügy érdekében fekszik — csak így érhető el, és hogy a tanerők s a jelöltek tömeges együttműködése hordja csak magában annak biztosítékát, hogy az üdvös munkához szükséges kedv meglankadni egyik részről sem fog; és végül, hogy ezen összejövetelek a fővárosi egyesületek tagjai között az ügyre annyira kívánatos sűrű baráti érintkezést állandóvá teszik s ez által az egyesületi élettel, a testgyakorlat ügyével, a tornagyakorlatokkal s azok egyöntetű megjelölésével, szerep javításával foglalkozó eszmecserékre, újabb gyakorlatok terjesztésére stb. az annyira kívánatos alkalmat bőven fogják szolgáltatni.

Azon körülmény, hogy a fővárosi egyesületek tanerőinek hivatászerű elfoglaltsága ma még nem engedi meg, hogy minden egyes tornaóra az összes tanerők, az összes egyesületek csapatvezetői és csapatvezető-jelöltjei össze-

jöhessenek, eléggé sajnós ugyan, de mivel a tanrend s a tanterv egyöntetűsége a képzettség egyforma szabását kellőleg biztosítja, egyelőre ritkább közös összejövetelek mellett is: a választmány csak örömmel veheti tudomásul, hogy az orsz. tornatanítók egyesületének kiküldöttjei ily viszonyok között is alkalmas expedienst tudtak az egyesületeknek javaslatba hozni, midőn a képzést akként javasolták megindítandónak, hogy saját egyesületi tanerők által, mindegyik egyesület által otthon, közös tanterv szerint kezdessék meg az oktatás, de havonta a tanrend keretében két-két közös összejövetel is tartassék.

Azonban az ezen alapon nyomban megkezdett s lankadatlan kedvvel és buzgalommal folyó munka állandósítása az, a miről a fővárosi egyesületeknek, a tornázás ügyének fejlesztése érdekében első sorban s a baj alapos orvoslása végett okvetlenül gondoskodnia kell.

* * *

A képzési mű előbbre vitelének, az állandó képzés szervezésének két multhatlan követelményét, két feltételét látja a választmány. Az egyik feltétel a képzendő egyesületi tagok kedvének, a kiképzetésükre való törekvésüknek fölkeltése és ezzel kapcsolatosan a képzett csapatvezetők buzgalmának s a továbbképzésre való kedvének ébrentartására.

Erre, mint multhatlan feltételre mutat rá az orsz. tornaegylet tanulmánya, midőn „a csapatvezetők erkölcsi és anyagi támogatását” ajánlja az egyesületeknek; és ugyan e szempont vezérelte a fővárosi egyesületek értekezletét is, midőn javaslatában azon előnyökkel foglalkozott, a melyeket az egyesületek által a csapatvezetőknek kilátásba helyezendőkül kijelölendőknek tartott.

Egyesületünk választmánya elvben osztja a tanulmányban s az értekezlet javaslatában nyilvánuló nézetet, és saját részéről hajlandó minden oly alkalmat megragadni, a mely egyesületi csapatvezetői s a társegyletek hason tevékenységű tagjai iránti erkölcsi elismerésének kifejezésére módot nyújt; de azon nézetben van, hogy ezen elvi megállapodáson kívül az egyesületeknek, egymáséitól eltérő viszonyaiknál fogva, lehetetlen lesz az erkölcsi elismerés javasolt nyilvánulási módjaira teljesen egyforma elhatározásra jutniök. (Folyt. köv.)

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsolt Lajos „Tornázás kézikönyvében” az illető gyakorlat bővebb leírása felfalható.

29. tornaóra.

6—14 évesek: Két areszorbán külön beosztás hatosával, a két sor a terem közepén egymástól 4 lépés sorközre áll, minden második hatos sor helyből kiléptetetik, és pedig az első sorból előre 4—4 lépésekre, a második sorból hátra 8—8 kis lépésekre, az így külön álló hatos sorok külön önmagukban szabályos kis körök ké alakulnak oldalt vállfogással, a hármasszámúak helyökben maradván: kis körökben egymással kézfogás, minden körben az 1., 3. és 5. számúak guggolás le és a kör közepeig beléptetni a lábukat, ezen hanyatt fekvéssel függésben feszített testtartásban maradni, mi alatt a 2., 4. és 6. számúak körben oldalt lépkedve forgatják őket. Az „elég” vezérsóra ismét szabályos körhöz igazodnak, ezután a páros számúak jönnek fekvő-

helyzetbe, és a páratlan számúak tartják őket kezeiknél fogva, és járnak körül. Ezután a páros számúak beállanak a kör közepére, háttal egymást érintve, arcczal kifelé, a páratlan számúak szintén háttal állanak a kör közepe felé, a páros számúak közé, kissé kijebb a központtól, most a páratlan számúak leguggolnak, kezeikkel előre a földre támaszkodnak, hogy testök kinyújtva fekvő helyzetbe jöjjen, ekkor amazok felemelik emezek lábait (mind-egyik két egyénnek fogja egy-egy lábát), emezek pedig jobbra oldalt körben kezeiken lassan lépkednek. Az első körül „támlázás” után foglalkozás csere a körben. Végül a hatos körök kézfogással vezérlésre körül szökdelnek oldalt bokázással előbb jobbra, aztán új indítással balra. Vissza alakulás 8-as sorokkal két sorba.

14—18 évesek: Szintén hatos körökben a kisebb korúaknál leirt „lapos tányér” és a „kézzel nyomtatás” nevű két gyakorlat végeztetendő, de itt gyorsabb működtetéssel. A 3-ik összgyakorlat pedig a „magas tányér” nevű legyen: minden körből kiáll kettő, ezek négyesével külön köröket alkotnak, minden csoportban kettő felemeli másik két társát (terpeszkedő állásból) a nyakúra és vállaira üléshez, ezután szemközt állva erősen összefogózkodnak, a fent ülők pedig lábukat előre feszítik a szemközt állónak hónaljai alá és felső testökkel hátra dőlnek a vízszintes fekvő helyzetig, most a tartó két egyén lassan körül jár: végül leguggolva lassan leteszik a rajtuk ülőket. Magas támfán vagy alacsony nyujtón: függéssel fekvés a sarkakon és kezeken, térdcsuklóban és kezeken, egyik térdcsuklóban és alkarban, mindezen haránt függési helyzetekben kézfogás változtatások, karhajlítás és nyújtások, lábfüggés változtatások (165.). Sövénygátugrás egymás után, nem versenyezve, ugródeszka nélkül.

30. tornaóra.

6—10 évesek: arcsorból kettős sorokba jobbra kanyarodni indulj; egy sorba vissza balra kanyarodni indulj. Jobbra át, rendekbe balra fejlődj; egy sorba szakadozz. Ugyanez menet közben (77.). — Szakasz (rendek) állj, balra visszakozz. (Honvéd szab 92. old.) Beosztás: egyes pár, kettes pár — — Kettős párok előre lépni az előttük álló egyes párok bal oldala mellé: kettős rendekbe fejlődj (78.), visszalépéssel: rendekbe szakadozz, menet indulj, egy sorba szakadozz, rövid lépés, rendekbe (balra) fejlődj, kettős rendekbe fejlődj, teljes lépés, rendekbe szakadozz, egy sorba szakadozz, balra visszakozz. Rézsütosan alacsonyra tett létra, melynek egyik vége a földön, a másik pedig a tornázók melle magasságában legyen megtámasztva a fokos árboz egy alacsony fokába vagy az alacsony nyujtóra vagy rohamdeszka állványára vagy a korlátfára vagy ugró asztalra kötve; 40—50 lehet egy csapatban, csak 2 előtornász segédkezzék a létráról leszállásokkor: a legelső fokra állásból indulva, kapcsolókat fogva lépkedni és egyenoldalulag fogózkodni fel, a létra felső részén fogózással oldalt leugrás földre és tovább körben menni a sor vége után; háttal a létra felé lépkedni azon fel, a kapcsolókon egyenoldalulag fogózkodni mint feljebb, fent ülés egyik kapcsolófára és állásba földre ereszkedni; a létra innenső kapcsolójánál is 4—6 működhetik egyszerre, túlról is ugyanannyi, a felső részénél dől állással támaszkodnak és feszített karokkal fognak apránként lejjebb és nyújtott apró lépésekkel, homorított testtartással jutnak a létra legelső részéig, onnét épen így vissza fel. Ugrás szabadon, magasra és távolra egyesesen, de mindig előbb pár másodpercznyi függést végezzenek egymásután az ugrók valamely közeleső tornaszeren, az első tapsjelre függésbe kezd egy fiú, a másodikra felhagyja a füg-

gést és kiáll az ugráshoz, de ugyanekkor függésbe jő a következő, a harmadik tapsra ugráshoz fut az első, helyébe áll a másik, annak helyébe a harmadik fiú és így tovább, mindig kis fokú ugrás kívántassék.

10—14 évesek: Arcsorban kettős beosztás, páronként karfűzés, rendekbe jobbra át, egy sorba balra, arcz (77.). Szakaszba. (Honv. szab. 69. old.) Beosztás 1-es 2-es párokra (tagpárok, Honv. sz. 70. old.). Mindkét sorban karfűzést vegyen az 1-es a 2-ös számú mellette állóval és végezzék a fordulatokat és kilépéseket mindkét sorban úgy, mint elől az egy sorban állásból, csakhogy igazodva a másik sor hasonló működéséhez, vez.: kettős rendekbe jobbra át (Honv. sz. 87. old.), balra arcz (Honv. sz. 92. old.). Kettős rendekbe balra át (mindkét sorban a 2-ös számú tagok helyben fordulnak, 1-sek kilépnek), jobbra arcz (1-sek helyben). Alacsonyan rézsüt állított létrán: fellépkedni a fokokon egyenoldalú fogózással egy fokot mindig kihagyni magasra fogás és lépésekkel, fent leugrás. Terpeszkedve ülés a czombokkal mindkét kapcsolófán, fokokon huzódózva és térdemelgetésekkel kúszni a létra felső részéig, ott egy fokra állás és leugrás. Oldalt dől állással támaszkodás, le és vissza fel támlázás mint előbb. Ugráshoz függésből indulni mint a 6—10 éveseknél iratott, de nagyobb erőt igénylően.

14—18 évesek: Szakaszba. (Honv. sz. 69. old.) Kettős rendekbe jobbra át (Honv. sz. 70. old.), rendekre szakadozz (Honv. sz. 89. old.), kettős rendekbe fejlődj (Honv. sz. 90. old.), balra arcz (Honv. sz. 92. old.). Célyszerű most még a kettős rendekbe és abból a kettős arcsorba kanyarodások pillanataira páronként karfűzést vétetni fel, ez azonban beszüntetendő a rendekre szakadozaskor és a kettős rendekbe fejlődéskor. Szergyakorlatul az előző korúaknál írottak is elővehetők, de ha van pár kitanított előtornász, akkor lö keresztbe állítva véteassék elő egy csapatnak, vagy a 4 nyergű hosszú ló (kápás gerenda) alkalmaztassék iskolatornamódra. Lovon: guggoló állásba kápák közé, túlra leereszkedés hátsó támaszkodásba. Átguggolni ugrással ülésbe. Ugrással átvetni jobbról (balról) mindkét lábat túoldalra ülésbe. Felugrás guggoló állásba a kápán fogódzó bal kézen kívülre, $\frac{1}{4}$ fordulattal jobbra, lovagülés, hátra lendítéssel leszállás. Jobb lábbal át guggolni a kezek között és lebegő támaszkodásba láblógázás lóhosz-szában, leszállás a bal lábnak bal kéz alatt előre át lendítésével. Ugyanaz jobb lábbal. Ugrás után átfeszíteni túlra a jobb lábat, a balt pedig hajlítva átbujtatni a kezek között, bal czombon ülés után leugrás; ugyanaz ellenkező oldalulag.

Különfélek.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 ft) sürgős beküldésére, hogy a lap expediálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utcza 9. sz. II. emelet.) intézendő.

A „Szabadkai Torna-Egylet” jövő évi rendes, országos jellegű versenyeit 1887 aug. elején fogja megtartani. A bajnoki úszó-, cél- és bajnoki kardvívó-verseny

mellett az 1 ang. mf. sikverseny is bajnokivá tétetett. A modern athleták előtt mindenesetre a „pentathlon“ felelevenítése újdonságul fog szolgálni. Ez mint neve is mondja, öt különböző részből áll: távolugrás, diskodobás, gerelyvetés, futás és birkozásból. A távolugrásban versenyzőknek 4-50 m. hibátlanul át kell ugorniok. A fent maradt ugrók gerelyt vetnek. (Gerelyük 190 cm. hosszú, szíjjal [Ankyle] és acélhegygyel van ellátva). Kitűzött cél nélkül, ívben mentül távolabb kell egy irányban elhajítani. A versenyzők fele, kik tovább dobtak, gyorsfutásban folytatják a versenyzést. A távolság 190 m. A fenmaradtak a diskodobásban vetélkednek. A diskos 21 cm. átmérőjű nagy lencséhez hasonló 2 kgr. súlyu vasból készült korong. A diskodobás a „Myron“-féle kiállásból történik. A két legjobb dobó végül: háromszoros birkozásban mérkőzik. A ki a másikat kétszer legyőzi, az marad a pentathlon véggyőztese. A birkozás görög rendszerben történik. A véggyőztes palmaágat és koszorút, ellenfele pedig egyszerű koszorút kap.

VERMES, titkár.

A fővárosi orvostanhallgatók vívóklubja f. hó 2-án tartotta meg rendes alakuló gyűlését, melyen az egyetemi hallgatók nagy számban jelentek meg. A választások eredménye a következő: elnök Fodor Géza, alelnök Grünfeld Lajos, titkár Ettienne Károly, pénztárnok Porges Bertalan, ellenőr Weisz Hugó, háznagy Weisz Géza. A klub helyiségei a Bellevue-ben vannak.

A kolozsvári korcsolya-egylet is erősen működik a téli saison közeledtével, hogy ez évi korcsolya-mulatságai nemhogy a mult évekhez hasonlók, de sőt azokat felülmulók is legyenek. Hetenként egyszer rendes estélyt szándékozik tartani, hol a tagok díjmentesen vehetnek részt, az idenyben pedig egy, esetleg két rendkívüli mulatságot és korcsolya-versenyt szándékozik tartani; üdvözljük szép Erdély fővárosának sportférfiait, kik a testedzés nemes ügyeért buzgólkodva e téren is előre tekintő munkálkodást fejtenek ki.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „ „	8 „
„ „ 1886-iki féle évfolyama	4 „

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váci-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulató cikket és képeket közöl a tornázás, atletika, csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vi-

torlás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyalogolás, birkozás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Negyvennyolcz egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézetének.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váci-utca 1.) kaphatók:

Porzsolt Kálmán:

A párbaj. Színmű egy felvonásban. Először adatott a nemzeti színházban 1881-ben	40 kr.
Szerencsétlen furulyások. Elbeszélések. 1883	1 frt — kr.
Herkules. Testgyakorlati közlöny. 1884. Első évfolyam	6 frt — kr.
1885. Második évfolyam	8 frt — kr.
1886. Harmadik évfolyam	8 frt — kr.
A sportvilágból. Elbeszélések 1885	1 frt — kr.

Képes sportnaplár. Az 1886. évre	1 frt 50 kr.
A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteményével. 1886	80 kr.
Viharos élet. Elbeszélések. 1886	1 frt — kr.

Porzsolt Jenő:

A korcsolyázás kézikönyve. Képekkel	1 frt — kr.
---	-------------

Porzsolt Lajos:

A magyar labdajátékok könyve. Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával	1 frt — kr.
A tornázás kézikönyve. Képekkel	1 frt 20 kr.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTÜN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGIEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A tornatanítók helyzete.

Tisztelt szerkesztő urak!

Tárgyam fontos és nagy terjedelmű, mégis a levél formáját használom, mert csak néhány röpke ötletet szándékozom papírra vetni. Ha a t. szerkesztő urak nyomdafestékre nem érdemesítik, kérem dobják a papirkosárba; legyen e levél sorsa olyan, mint a nyomoréknak született spártai gyermeké, a kit születése után kitétek a pusztába, áldozatul a biztos halálnak. *)

Régi és folyton meg-megújuló panasza a tornatanítóknak, hogy anyagilag és tekintély dolgában nincsenek a tanári kar többi tagjai mellé helyezve. E panaszhoz néhány szó fér. Leghamarabb intézhető el anyagi oldala, mert általánosságban meg kell engedni, hogy a tornatanítót oly állapotba kell helyezni, hogy tisztességesen megélhessen. Ez nem csekély, bár méltányos kívánság, a különféle szükségletek roppant felszaporodása mai korában. Erre több szót nem vesztegetek.

Nagyobb szabású kívánság, bár a pusztta megélhetésre szükségesnek nem mondható is az, mely a kellő tekintély nyújtására irányul. Igen ám, de a „tekintély“ fogalma a fölülte tág fogalmak közé tartozik és én, a ki theorizálni szeretek, a fogalom tisztázása kedvéért, formai és lényegbeli tekintélyt különböztetek meg.

A formai tekintély, nyiltan kimondva, abban áll, hogy a tornatanítók az illető tanintézetekben ugyanazon jogokat gyakorolhassák, mint a tanári testület többi

tagjai és hogy ne nézzék olyakúl, mint a rajz, az ének, a szépírás és a táncz tanítóit.

T. szerkesztő urak! a tekintélyt ezen külső formában kivánni indokolatlannak tartom, nem mintha tornatanítóink fontosságát vagy derékességét félreösmerném, de igen egyszerű és igen természetes okokból. A torna, a mennyiben az egyes tanintézetek keretében szükség van reá, nem tudomány, hanem csupán testi készség, külső ügyesség, mint a rajz, a táncz, az ének és a szépírás, habár általánosabb és szükségesebb ezeknél. Azután tekintetbe veendő, hogy a tanuló csak hetenként egy-két óráig, és akkor is csak külső képzés szempontjából áll a tornatanító előtt és így a tornatanító nem foglalkozik egészben a tanítvány erkölcsi, szellemi és jellemi egyéniségével, mint a tanári kar többi tagjai. És azért természetes, hogy a tornatanító csak hiányosan ösmerheti a növendékeket. Másképen áll a dolog, ha a tornászat mint szaktudomány lép fel valamely intézetben pl. a tornatanítói képezdében vagy valamely torna-egyesületben; itt a tornatanítók nem vendégek, de otthon vannak és ugyanazt a külső tekintélyt igényelhetik, és élvezik is, mint a rajz, a festészet, a zene, a táncz tanítói az önálló művészeti tanintézetekben.

Különös felfogás alá esik a lényegbeli, a valóságos tekintély, mely a társadalmi köteléktől független és az egyéniség becsében áll.

Kétséget nem szenved, hogy a tornatanító, a kinek értelmisége nem szorítkozik csupán a torna gyakorlati művelésére, de a tornát mint tudományt elméletileg és irodalmilag érti és űzi, hogy az a tornatanító, a ki a torna külső mesterségén kívül más tudományt is művel,

*) Ellenkezőleg e szerény nézettel e sorokat olyan magának találjuk, mely ha kellő talajra talál, belőle kikelhet a tornatanítói tekintély ma még ismeretlen virága. Szerk.

tágabb szellemi látókörrel bír s azért okvetlenül nagyobb egyéni tekintélynek örvend, mint az a tornatanító, a ki a tornának csupán gyakorlati művelője és oktatója. Ne feledjük, hogy a kizárólagos testi ügyesség csak egyoldalú képzettség, melyen bármely cirksusz akrobatája könnyen túltesz. Ne feledjük azt sem, hogy a test kizárólagos képzése izmossá tehet ugyan, de előbb-utóbb elparlagosítja az elméleti tehetségeket és nyerssé teszi a modort. Tehát egyik lényeges követelménye a tornatanítói tekintélynek a szellem szélesebb körű képzettsége.

Másik lényeges követelménye a tornatanítói tekintélynek, hogy a tornatanító jó paedagog legyen. Ez tornásznyelvre fordítva azt jelenti: minden tornatanító találja el a hangot, a modort és a bánásmódot tanítványával szemben, kezdve a legfiatalabb elemi iskolás fiútól, fel a legidősebb és legrangosabb „öreg úr“ tornászig. A tornatanító a tornászokkal való érintkezésben felejtse el, hogy a tornász, de jusson eszébe, hogy tanító . . . A fegyelem eszközeit használandó, ne folyamodjék minden legkisebb alkalommal az erély vaskosabb nyilvánulataihoz, vagyis a torok fokozott működéséhez, a bunkós mondatokhoz, vagy épen a tenyér (ezen fontos tornászati szerv) lendületes mozgatásához . . . Vagy mit mondanának például t. szerkesztő urak, ha olyan tornatanító akadna, a ki felnőttek csapatát vezényelve, a jobb vagy a bal láb ferde alkalmazásáért, erélyes hangnyomattal vagy „bizarr“ kifejezéssel rárivallana egy tornászra, a ki véletlenül . . . ez vagy az, de mindenesetre társadalmilag követelhetőbb, vagy korra nézve idősebb a tornatanítónál? . . . vagy mit mondanának t. szerkesztő urak, ha olyan tornatanító találkoznék, a ki a fenyítés ultima raziójához (magyarul: mellőzendő eszközhöz) nyúlva, egy felserdült ifjút ütleggel traktálna a tornateremben? . . . bizonyára azt mondanák t. szerkesztő urak, hogy az olyan tornatanítók (a milyenek persze csak a föltevések birodalmában léteznek), lehetnek okos és derék emberek, de nem jó torna-paedagógok.

Tehát másik követelmény a tornatanítók egyéni tekintélyének megállapítására, mind fölfelé a tanügyi hatóságok irányában, mind lefelé a tornászközönség irányában, a jó torna-paedagogia, vagyis a bánásmód előkelősége és a választékosság a feddő és fenyítő eszközök alkalmazásában.

Egyébiránt maradtam t. szerkesztő urak alázatos szolgája

DR. JOÓB LAJOS.

A mindennapi testgyakorlat.

Nagyon sokan vannak, kik vajmi keveset hallanak beszélni a testgyakorlatokról s épen nem tartják magukat sportférfiaknak, s mégis mindennap elvégzik szokott testgyakorlatukat: napisétájukat.

A legtöbb idős férfi napisétája nélkül sem dolgozni, sem aludni nem tud. Az étkezés után vagy lefekvés előtt a szabadban vagy szobában tett pár lépés testi-lelki üdülést szerez sokaknak.

Magam is már abban a korban vagyok, melyben

mindnyájan konzervatívok vagyunk és nem is tudom a szokott sétálást más talán üdítőbb és hatásosabb testmozgással felcserélni.

A mi ifjú korunkban nem is kínálkozott a testi épség fejlesztésére oly sok mód, mint mennyi most rendelkezésünkre áll. A vívás és ifjabb deákkorunkban a labdázás volt egyedüli sportmultságunk. De már a jurátus években alig tettünk egyebet testünk üdvéért, mint hogy a városon kívül a mezőkön bolyongtunk beszélgetés közt.

Sétáltunk reggel- és estefelé, ennyiből állott napi munkánk. Hanem volt azért ez egyszerű mozgásnak is elmélete. Úgy tudta mindenki, hogy a városon kívül levő útszéli keresztig mennyi idő kell lassú, vagy erős menésben. Vagy úgy tettük edzőbbé a járást, hogy minden lépést erős izomfeszítéssel végeztünk, mikor is alig pár perc alatt fáradttá lett a láb.

Még bizonyos költészete is van az ilyen nyugalmas mezei sétáknak, mert hisz alattuk született meg ábrándos terveink valamennyije. S az életben felzaklatott kedélyünk a csendes mezők ölén csillapult le. És én azt gondolom, hogy a sétálás meg is fog maradni a mostani sok sportú napokban is az öregebb emberek igazi testgyakorlatának. Mert nem nyújthat még a torna sem a már gyengülő testnek oly kellemesen erősítést mint a sétálás. Ide nem kell se külön tornahely, sem vezető, sem semmi előkészület, csak idő és szabad tér.

Az egészségtani fontossága a járásnak mindenki előtt ismeretes s főleg a tüdő és lábak természetes mozgásában áll. A másféle testmozgások legtöbbje az emberi szervezetnek nem ily első szükségletei. A járás a helyváltoztatás első neme a testgyakorlatokban is első helyen áll.

Mindenesetre helyes dolog a járás által edzett lábak mellett a karokat sem hanyagolni el, de mivel a karoknak testi munkája már kisebb mint a lábaké, ezeknek mozgása már nem is függ annyira egybe az egészséggel: Darwin elmélete itt is érvényesül. A karok felmentetvén az eredeti feladat, a járás alul; elsenyvedtek szemben a lábakkal. És tovább menve, a szervezet jóléte nem is kívánja már meg a karok és lábak egyenlő munkáját. Úgy, hogy a tornázásban kimondott egyenletes testképzés nem helyes, sőt káros. Innen van az, hogy a német tornázásba bevett karerősítő szerek a szervezet romlását idézik elő. Minden tizedik erős tornász idősebb korában vagy szív, vagy tüdőbajt kap. A nehézlégzés a nyújtó és korláttornások legtöbbjénél fellép.

Mindebből tehát az következik, hogy a testgyakorlatokat csak oly irányban fejlesszük, milyent maga a szervezetünk rendeltetése előír. Már pedig nyilván való, hogy miután a „fajok kiválása“ folytán felmentettünk a négy lábon járás alól, így még kevésbé lehet szervezetünk javára a tornász kézenjárás. Miután karunk elsenyvedt de meg is finomodott lábunkkal szemben, nem lehet a német egyenletes testképzés elvéből kifolyólag e természetes gyengülést gátolnunk, és a kart láberőssé tennünk. Pedig a német tornások már csaknem elérték e fokot, mikor kézen járnak.

Ezért tehát mi sokkal inkább hajlunk a praktikus angolok atletikája felé, hol a láb járásra, a kar emelésre alakulása számbavéttetik, és testgyakorlatunkban a természetes mozgások szerepelnek. A járás, futás, ugrás, dobás és ütés (labda) teljesen elégségesek a testi erősítésre a nélkül, hogy a szervezet kárára lehetnének.

És mint az angolok, úgy én is a járást tartom a legüdvösebb testedzési módnak, mely a bölcsőtől a sirig állandó mindennapi testgyakorlatunk lehet. Sétálni kell

tehát gyermeknek, ifjúnak és öregnek egyaránt, de úgy, hogy a fáradtság érzetét s ne a bágyadtságát érezzük. Azaz nem oly lassan kell sétálnunk, hogy az izmok az egész szervezettel együtt lankadjanak el a gyenge munkában, hanem hogy a megfeszített munkában eleven vérkeringés álljon be s a fáradtságot ne kiséreje lelki únottság, sőt szellemünk is felfrissüljön a rendesnél gyorsabb mozgásban. Az ilyen mindennapi sétálás mellett éltek apáink majd százados kort s nem a tüdő és szívrontó német torna mellett. *)

Sétáljunk, fussunk, ugráljunk, dobáljunk, labdázunk és én azt hiszem, ezzel eleget tettünk testünk épségének.

DR. K. L.

A kolozsvári atletikai club közgyűlése.

Kolozsvártt, 1886 decz. 11.

Szokatlan élénk érdeklődés mellett folyt le ma délután a kolozsvári atletikai club közgyűlése. A club választmánya által javasolt becsület-bírószági szabályzat jóváhagyása képezte főtárgyát a gyűlésnek. A gyűlésen megjelent tagok száma megközelítette a 60-at.

A becsület-bírószági szabályzat, mely abból a célból állítottatott fel, hogy a Club kebelében a lovagias szellemet ápolja, testületi tekintélyét megőrizze, s hogy a városban egy kellő tekintélyvel bíró állandó bírószág a felburjánzott párbajozás megszüntetésére is befolyást gyakoroljon, rendkívüli érdeklődést keltett nemcsak a club kebelében, hanem várossszerte.

Hosszabb vita és eszmecsere után, a mintegy 30 főből álló szabály jóváhagyatott. E szabályok szerint a bírószágba elnök, két alelnök és 16 bíró van szervezve, kik közül 4-4 szerepel alkalom adtán a bírószágban. Nem kevésbé volt érdekes a club választmányának évi jelentése. Életet, mozgást és szokatlan sporteredményeket tüntet e jelentés fel. Kétszáz nyolcvannyalra megy a tagok száma, mely szám a lefolyt évben 128-al növekedett. Egyetemi polgár ezek közül 110. Gyakorlatokat a club a téli-nyári hónapokban mindennap tartott, melyben átlag naponként 30-an vettek részt. E gyakorlatokon az atletika- és tornagyakorlatokon kívül a vívás minden nemeit kultiválják.

Három nyilvános viadalt rendezett a lefolyt évben 8-10 versenynemmel; még pedig kettőt Kolozsváron, egyet Deesen. Gyalogversenyein 59 kilométer távolságnál 7½ percz eredményt értek el a versenyzők klméterenként. Tartatott két házi viadal. Az atletikai játékok különböző nemeit kedvel gyakorolták a clubtagok. Gyalogkirándulásokban 3236 klméternyi távolságot gyalogoltak a clubtagok. Rendeztek az erdélyi kultur-egylet javára egy népünnepet rendkívüli sikerrel, a mi ezer forintot jövedelmezett. A kolozsvári önkéntes tűz-

oltó-egyletben mindezekon kívül tömegesen működnek a clubtagok.

Az alapszabályok szerint lelépő tisztviselők és választmányi tagok helyébe új választás ejtetvén meg, a tisztviselők egyhangúlag újból választattak meg. A választás eredménye a következő: Elnök báró Jósika Lajos, kinek lelkes befolyása emelte a clubot arra szép magaslatra, melyen az erdélyi részekben vezér szerepet játszani van hivatva. Alelnök I. Kövári Mihály, II. Baintner Hugó, titkár Kuszkó István, pénztárnok Illing Sándor, kiknek fáradhatatlan tevékenysége nagy befolyással volt a club felvirágzására. Választmányi tagok: Felméri Lajos dr., Girsík János, Hétzey Lajos, Nagy Mór dr., Varró László, Kemény Árpád báró, Tiltscher Jenő, Balogh Vendel dr., Borbély György bajnok, Tokaji László és Albert Károly. Ámberhoy József, Bartha Miklós, Eszterházy Kálmán gr., Hirschler Ödön, ifj. László László, Rózsahegy Aladár dr., Szüllő Árpád. Számvizsgálók: L. Benke Ferencz, Csermák János, Raskó Imre. A pénztár vagyona 732 frt 01 kr.

BALOGH VENDEL,
választm. tag.

Az iskolai kirándulások.

(Vége.)

Fellege: „Szabadba jöjtek,
ott vidul fel kebletek“.

A természetben még igen sok megfigyelni való van, az állatok, növények és ásványokon kívül. Ily megfigyelések kiránduláskor történhetnek, pl. a hang sebességéről vagy a vízhangról tanítunk az iskolában, akkor kirándulás alkalmával tegyük e tekintetben megfigyelést. Vagy ha a levegő tisztaságáról beszélünk, úgy vezessük növendékeinket az erdőbe, mint oly helyre, hol legtisztább a levegő. Talán nem követek el hibát, ha a kertészet és gazdaságtanról is e helyütt beszélek, és pedig azért, mert anyagát a természetből veszi. Újabb időben e tantárgy tanítására nagy súlyt fektetnek, mivel már a gyermeket okszerű gazdálkodásra és kertészetre akarják képessé tenni. És ez helyes, mert országunk, mint tudjuk, földművelő ország, és így nagyon czélszerű, helyes fogalmakkal bírni annak, ki a földet majdan művelni fogja. Azért ne csak elméletileg, hanem gyakorlatilag is tanítsuk azt. Ezt könnyen megtehetjük kicsiben az iskolai kertben. Azonban czélszerű és ajánlatos nagy és jól berendezett kerteket, gyümölcsösöket és gazdaságokat megtekinteni. El ne mulasztjuk, a hol lehet, tehenészetet, juhászatot, egyáltalában állattenyésztéseket megtekinteni. A gépekkel való munkát sem kell figyelmen kívül hagyni. Ilyenek egyszerű látása is mellé benyomást tesz, s később a látott dolgok értékesíthetők, t. i., ha alkalmazásba vétetnek.

Ezeket tartottam szükségesnek elmondani az egyes tantárgyak anyagáról, vonatkozással arra, hogy tanításunk csak akkor lesz helyes, ha, ahol a szükség és a tantárgy anyaga kívánja, kirándulást teszünk.

Hátra vannak még azon teendők, melyek a kirándulás vezetésére vonatkoznak, s mind a tanító, mind a tanulókra nagy befolyással vannak, azért figyelemre méltók.

*) E lenező sorokat mindenesetre csak a túlságában elfajult s nem a jól vezetett tornázás érdemi meg. Szerk.

Tehát kirándulás, akár tárgyhoz van kötve, akár általános természetű, csak akkor fog célhoz vezetni, ha tervszerű, miért is előre megállapítandók az eszközök és cél. A természetrajzi jellegű kirándulás másképp vezetendő, mintha földrajzi szempontból történik az. Ezért a növendékeket gondosan elő kell készíteni, előre meg kell mondani a célt.

Az elindulás, valamint a visszatérés ideje pontosan meghatározandó és megtartandó, tekintettel a szülőkre. A menés rendben, párosával történjék a községben, de azonkívül szabadon mehetnek, hanem távol soha se menjenek a tanítótól. Ismerjék a jelt, melyre összejönniök kell. Minden váratlan meglepetés, nemkülönben előjövő akadályok bejelentendők. Lásza el magát minden tanuló kellő mennyiségű étel és ruházattal. Tiszta iható vízzel a tanítónak gondoskodnia kell; vagyis oly helyen kell pihenőt tartania, hol víz van. Ellenkező esetben sok baj és kellemetlenség támadhat. Ha reggel történik a kirándulás, úgy egy alkalmas dalt énekeltetünk a szabadban kirándulás előtt. Ennek igen jó hatása van a kedélyre. Ereszkedjék a tanító növendékeivel beszélgetésbe útközben, mivel azáltal nagyon megkedvelteti magát; de annak még az a jó oldala is van, hogy beszélgetés közben lelki állapotukat könnyen kiismerheti. Engedjen tanulóinak egyet-más tenni, mi önelhatározásra ad alkalmat, ha az veszélyvel nem jár. Kísérje figyelemmel tetteiket. Esetleg helytelen eljárásokra figyelmeztesse, de a büntetéstől tartózkodjék, mivel a kirándulás célját tökéletesen meghiúsítaná. Jó hangulat uralkodjék a kirándulás alkalmával, mit játék, dal és elbeszélések által lehet elérni, biztosítani, sőt ez a cél megvalósítására egyik feltétel. A tapasztalatok szerzése, kivált hosszabb ideig tartó kirándulásnál, legyen változatos, mert a változatosság a gyermeket ébren tartja, és az érdekeltséget felkelti. A kirándulás alkalmával ne tartson a tanító szakszerű tanítást, hanem csak fő vonásokban ismertesse a tárgyat. A szerzett tapasztalatok az iskolákban dolgozandók fel. Kirándulások csak jó időjárás mellett, az év bármely szakában, rendezendők. Hosszabb kirándulás azonban csak nyáron eszközölhető. Kirándulást nem kell ünnepnapra tenni, mivel ez is célszerű felhasználása az időnek. A kirándulásról napló vezetendő.

Ezekkel igyekeztem a kitűzött tételt megvilágítani, miből most már tisztán látjuk, hogy kirándulást rendezni kell, mert nemcsak a tanítás és nevelésre van nagy befolyással, hanem az egészségre is, mi okból a költő szavaival zárom be szoraimat: „Szabadba jöjjetek, ott vidul fel kebletek“.

KROMPASZKY IGNÁCZ.

A gyalogos harcza a lovassal.

(Képpel.)

A mai harc, azt mondják, nem az egyén küzdelme az egyénnel, hanem ember- és fegyvermilliók mérkőzése.

Talán általában igaz ez állítás, de azért az egyes katonák edzettségén, ügyességén és bátorságán a mai harcnak is ezer esélye függ. Nem lehet tehát úgy képezni katonáinkat, hogy csak a tömegben tudják megállni helyöket mint töltő- és lövőgép, hanem igyekeznünk kell személyes bátorságot és ügyességet is nevelni.

Különben is a harcok legválságosabb pillanatai épen a személyes küzdelmekben dőlnek el, mikor ember ember ellen küzd. Nem helyes tehát a katonai oktatásban oly kis figyelemre méltatni az egyéni erő és ügyesség nevelését mint azt hadseregünkben tapasztaljuk.

A mai fegyverekkel pedig igen érdekes és szép küzdel-

mek vívhatók. Katonáságunk legénysége igen hanyagon oktattatik ugyan a szuronyvívásban, és csak egymással szemben, míg a lovassal való mérkőzésben nem gyakorolják magukat.

Képünk a gyalogosnak küzdelmét tünteti fel a lovassal. Gondolható, hogy e kép nem nálunk rajzoltatott s hogy a jelenet sem nálunk játszódott le. Egy amerikai czirkusz belsejében foly az érdekes harc tengernyi közönség előtt s az álezott hősök nemzeti zászlókkal fejükön csakugyan amerikai katonák voltak. Legalább az amerikai lapok Cladston A. hadnagy és Wino őrmester küzdelme gyanánt mutatták be ez általunk közölt képét.

Mindenestre tanulságos e kép és nagyon lelkesítő, hogy a katonák által nálunk is megvalósíttassék.

A küzdelemre az amerikai katonák egész középkori módon sisakkal fedték fejüket, de a páncél helyett csak szőrrel töltött ruhát viseltek. Különben a fegyverek maguk is olyanok, hogy a látványos harc nem válhatik veszélyessé. A kardot egy bot helyettesíti, ellátva nagy kézvédő kosárral. A szuronyos fapuska hegyét meg bekötötték szarvasbőrrel, hogy a szúrás fájdalmát kibítsék.

Képünk a gyalogos szúrását a lovas kardjával jobbra taszítja, míg a gyalogos a visszaugrásra áll készen, mert a lovas a sikerült védelem után könnyen érheti karját.

Kétséget sem szenved, hogy a valódi harcban a szabadtéren a karddal küzdő lovas állna hátrányban, mert a szuronyosnak elég a lovat megszünni, hogy magát védje, míg a rövid karddal alig fér a lovas a gyalogoshoz. De a mutatványos tornában sem a lóval eltapostatni nem szabad a gyalogost, sem a lovat megütni nem engedhető meg a gyalogosnak, hogy így a tiszta ügyesség döntse el a harcot.

Sokat ócsároljuk az aszkéta középkort, de egyben, a férfias tornajátékokban irigyelhetnénk. Képünk mutatja, hogy még a középkori tornák is feleleveníthetők. Sőt szívünk választottjának színeit is a porondra vihetjük sisakunkon. Mindenben utánozhatjuk a középkor lovagias játékeit, csak az a harcias vágy volna ereinkben, mi az akkori ifjúság ereit dagasztotta. Pedig mai harcias hírű napjainkban igen jó volna felfrissíteni vérünket a közelgő komoly harcra az ilyen testedző játékos küzdelemmel.

KOLESA.

Egyleti előtornászok képzése.

(A „budapesti (budai) tornaegylet" választmányának javaslata.)
(Folytatás.)

Szerencsére ez nem is mulhatlanul szükséges, mert az elvi elhatározásnak az egyletek által befelé (egyletükben) való keresztülvitele teljesen kielégítő eredményre vezetend akkor is, ha ez nem mindegyik egyletnél ugyanazon módon történik.

Az erkölcsi elismerés azon nyilvánulási módjai között azonban, a melyeket az egyletek küldöttjeinek értekezlete javaslatában felsorol, egyet sajnálattal nélkülöz a választmány, t. i. azon módot, a melyre nézve a választmány nézete szerint a fővárosi egyleteknek egymás között feltétlenül és úgy meg kell egyezniök, mint arra nézve, hogy csapatvezetőik részére koronként külön versenyeket tartanak, és hogy mihelyt kellő számú képzett erővel rendelkeznek, csakis ilyen képesítési bizonyítvánnyal ellátott egyéneket fognak csapataik vezetésére alkalmazni.

E mód az egyletek elismerésének legközvetlenebb s legnyomatékosabb kifejezési módja: a díjazás, a melynek legalább elvben való s az összes fővárosi egyletek által leendő kijelentését a választmány — a nagyobb-szabású közös akció követelményeként — mulhatlanul

szükségesnek ismeri fel, s a társaságok által ilyenül komolyan megfontolandónak tartja.

Egyletünk választmánya saját részéről már több év óta rendszerint csak díjazott csapatvezetőket alkalmaz tagjai közül és csak rövidebb időre, kivételesen alkalmaz olyanokat, a kik díjazásban nem részesülnek, vagy a díjakat el nem fogadják.

A választmányt ily eljárásra azon tapasztalás indította, hogy díjazott tagjai több kötelességérzettel járnak el feladatuk betöltése körül, mint a szívességből vállalkozottak; nagyobb buzgalmat tanúsítanak önképzésük körül mint emezek, s az egylet sokkal jobban számolhat rájuk, mint azokra, kik csak noবেle officium-ként vállalták el szerepüket. — Indította a választmányt az a tudat, hogy az üdülést és szórakozást kereső egyleti tagok csapatvezetőikül, gondtalan multságukat hozzák áldozatul, midőn a választmány felhívására arra vállalkoznak, hogy egyik vagy másik csapat rendes és állandó vezetését átvegyék; tehát oly áldozatot hoznak s oly fáradságnak vetik magukat alá, a melyektől a testi képzettségük vagy lelki alkatuknál fogva nem alkalmas tagtársak egészen mentesek. A csapatvezetőikül alkalmazott tagok tehát ezzel oly szolgálatot tesznek társaiknak (az egyletnek), a melyet — mihelyt e szolgálatuk huzamosan igénybe vétetik — az egylet tőlük viszonyszolgálat nélkül — consolidált viszonyok között — el sem fogadhat.

Az elismerési módokat, melyeket az értekezlet javasol, azon célra, melynek elérése végett javasoltattak, nem kielégítőek. A cél, a mely miatt javasoltattak: a fáradságnak méltánylásának kifejezése az egyletek részéről. Ezen méltánylást, az egyleti jelvény díjtalan kiszolgáltatása, a műszaki albizottságba való behívás stb. sem elég erőteljesen, sem oly hozzámérten és folytonosan nem fejezi ki, mint a díjazás, mely viszonyszolgáltatás fejében nyomban követi az igénybe vett fáradozást.

Az elismerésnyilvánítás javasolt módjai pedig azért jelöltetnek ki, hogy a jelöltnek kárpótlást helyezzenek kilátásba a képzés fáradságaiért; szóval rugók kerestettek, melyek a jelöltet ép úgy, mint a képzettet a további képzés fáradságos munkájának leküzdésére ösztönözzék.

Korunkban, melynek szelleme első sorban a főváros lakóinak gondolkozásmodorát hódítja meg, hiba lenne a csupán az eszmékért s a jelképes elismerésért való lelkesedésre számítani.

Ha lesznek egyleteink tagjai között olyanok, kik előnyös anyagi vagy társadalmi helyzetüknél fogva idegenkednek a díjazás elfogadásától, a kényes kérdésnek az ilyenekkel leendő elintézését teljes megnyugvással bízhatjuk mindig az egyleti elnök tapintatára, a mely míg egy oldalról megérteti az illetőkkel, hogy a tornázás ügyének érdekében fekszik az, hogy kivétel ne tétessék, más oldalról megértetheti velük azt is, hogy az egylet által szabályozott s általuk kiérdemelt díjakat mint alapító tagok, vagy mint adományozók, akár magának az egyletnek, akár a tornázás ügyének könnyű szerrel visszabocsáthatják rendelkezésére s pedig anélkül, hogy tényük által csapatvezető társaikra, vagy azoknak az egyleti tagtársukhoz való viszonyára valamely nyomást gyakorolnának, és a díjazott és nem díjazott csapatvezető közti megkülönböztetést — a mit a választmány mindenestre kikerüldőnek tart — előtérbe hoznák.

* * *

Az egyletek közös akciójának s az akció sikerének második feltételét és követelményét e választ-

mány az állandósítandó tanfolyam igazgatásának helyes szervezésében keresi.

Az értekezlet munkálata az általa komplikált „előtornászok” elnökségét az egyesület alelnökeire kíváná — a sors által megjelölendő rendben — bízni; és ezen gondolatával valószínűleg inkább az egyesület összes csapatvezetőinek egy kalap alá hozása, mint az lebegett szemek előtt, hogy a képzés művének a mozgató szervet megadja.

Ilyen szervezetre pedig ennek szüksége van, tehát az egyesületnek erről mulhatlanul gondoskodniok kell és így legjobban, ha egyszer mindenkorra gondoskodnak.

Akaratuk egy; mind megegyeznek abban, hogy tagjaik közül az alkalmas vállalkozó egyéneknek módot óhajtanak nyújtani a kellő képzettség elsajátítására; készek is az ilyenek tagjaik közül kiszemelni, toborzani; sőt készek értük — anyagi eszközeikhez mérten — némi áldozatot is hozni, ha ez szükséges.

Akaratuk egységének tehát főleg abban kell nyilvánulnia, hogy a képzés vezetését a leghivatottabb kezre bízzák.

Egyesületünk választmányának nézete szerint az igazgatás az ügyre nézve sokkal előnyösebben bízható valamely testületre, mint egyes emberre, mert a tornázás érdekeihez szorosabban odafűzött testület könnyebben gondoskodhatik az igazgatás több oldalú teendőinek kellő módon és időben leendő betöltéséről, mint például az alelnökök (kik ezen felül — még pedig az év különböző időszakában — választás alá esnek) tehát több biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy a megindított akció meg nem szakadand.

Ilyen testületnek az látszik legalkalmasabbnak, a mely oly szakfőnökből alakult, a kiknek szívéhez a tornázás ügyének érdeke oda van növe, a mely a hazai tornatanítók jeleseit mind tagjai közé számítja: a magyarországi tornatanítók egyesülete. (Vége köv.)

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Poroszolt Lajos „Tornázás kézikönyvében” az illető gyakorlat bővebb leírása felfalálható.

31. tornaóra.

6—14 évesek: Két oldalsornak menet közben keresztvezését gyakorolni olyképen, hogy egyik sor menet közben útjában találja a másik sort, a mely menet irányával keresztül szelje oldalról ama sort; a mely esetben az egyének úgy kerülnek ki az egymással való összeütközést, hogy megállás nélkül kis tért engednek a sorok keresztelési pontján egy-egy ellensorbelinek a keresztül lépkedésre, egyszer az egyik sorból, azután a másik sorból lépkednek át egyenként felváltva; először derékszegben szelje át egymást a két sor, azután egyesülve a két sor egy hosszú sorrá és a nyolczas szám alakjában járni a sort közepén keresztelésessel. Egy hosszú sorba — balra visszakozz. Kettős keosztás, jobbra át, szaladás indulj, rövid lépésekkel, rendekbe balra fejlődj (77.), rendes lépésekkel futás, gyorsba szakadozz, menet, csigavonalban és abból vissza (75.), szaladás indulj, csigavonalban és vissza úgy mint járva, futásból balra visszakozz (73.). Függélyes létrán vagy fokos árbocon (180.); jobb kézzel jobb kapcsolót bal kézzel kapcsolót jobbra a fokra és úgy lépkedni le, hogy a következő feltörekvő tornászszal fent összeütközés ne

történjék, egymásután folyton lépkednek sorban fel és le egymás mellett kitérve. Egyidőben 4-en lépkednek fel és fent karjaikon lebegő függésbe jutva páros sarok-emelés és lenyújtás, ketten oldalfüggés egy fokon, ketten haránt függés a kapcsolóhoz mellet és a kapcsolóba fogódzva egy fok tövével. Ketten a felső fokok egyikén szemközt oldal állás, más ketten ugyanazt egy alsóbb fokon, innesső oldalon állók a jobb kapcsoló közelében, túlról állók a bal kapcsolónál egy lábón állva leguggolni és felegyenesedni, mi alatt a külső láb a kapcsolón kívül feszítve szabadon tartatik, 4 guggolás után helycsere, azután lelépkedni. Innen és túl is 2—2 egyszerre ülés külön fokon, a fölötte lévő fokot fogva leereszkedni térdcsuklóra úgy, hogy a lábfejek előzőleg bekulesoltassanak az alantas fokra, így pillantokra fogást felhagyni mindkét kézzel, de a felső testtörzs emelve tartassék, ismét visszafogni felállni, lelépkedni. Kötélkörzésel körben szökdeltetni 10—20-anként. (14. tornaóra szerint.)

14—18 évesek: járási és futási összgyakorlatok mint az előző koruké. Függélyes létrán vagy fokos árbocon: háttal állva a létrának fej fölött fogódzással lépkedni fel 4 fokot, onnan leugrás. Mellet hátrafelé, fellépkedni a 4-ik fokra, a fölött átbujni a túlsó oldalra állásba, fejfölött fogódzásokkal. Fellépkedni, fent szabad függés fokot fogva, lábterpesztés, le függeszkedni túlfogásokkal. Fellépkedni, de csak a jobb karral fogni fejebb karhuzódással gyors felfogással; lelépkedni de csak a bal karral fogni le nyugodt állásvételekben. Ketten fent, ketten lent állnak egy fokon, fejmagasságban fogódznak, páros lábbal ugrás egy fokkal lejjebb és ismét fel, azután lelépkedni. Súly emelések: 20—50 kilós vas rúd at páronkint végeinél fogva földről felemelni mellő mély tartásba és lassan letenni; ugyanazt hátsó tartással a test mögött; terpeszkedő állásban a test előtt (mögött) lendíteni a rudat a vállak irányában; gyors törzsnyújtással és karrántással fellendíteni a rudat és feltámasztani mell elé és vissza le, felső fogással; feltámasztani mellhez a rudat lassan alsó fogással. 5—10 kilós vas golyót két kézzel emelni jobb (bal) váll fölé jobb (bal) tenyérbe; épen úgy feltámasztani, egy kézben tartva karfordítás befelé és lassan lehozni alsó mély tartásba; golyót két kézzel fogva karlógázás előre és hátra a terpeszkedő lábak között. Fabuzogánnyal gyakorlatok vendők elő, ha ily buzogányok vannak, de ez esetben el kell hagyni a vasrúddal és vasgolyóvali gyakorlatokat; sőt ha kellő számú buzogány van a tornázók számára mérten, az esetben elhagyandók az előlirt rendgyakorlatok is, és mint összgyakorlat alkalmazandó, de csak egy buzogánnyal: jobb kézbe vállra fektetni, lépesözetes csapatfelállítás egész távol egymástól: váll elé hozni hajlított karral a buzogányt álló helyzetbe (1. az 1. sz. ábrát), ismét vállra, többször; azután bal kézbe átvinni a buzogányt, ugyanazon gyakorlat. Váll előtt álló tartásból karnyújtás fejjel és visszahajlítás.

1. Ábra.

2. Ábra.

3. Ábra.

32. tornaóra

6—12 évesek: Ktartó lassú futás 3 perczig, utután sétajárás 3 perczig, ismét futás kissé gyorsabb ütemben 3 perczig, utána sétajárás 6 perczig különféle kartartásokkal és karmozgásokkal: emelve lebegtetni előre aztán oldalt tartással, csipőre, mellhez, lógázás stb. Magas nyújtókon, egy rúdhoz ketten állnak ki: felső fogással függés; fogás cserék; egyik kézzel túl fogni a másik kézen kereszttezással és vissza vagy leugrás; kis lendítés a lábakkal előre és hátra. Egy rúdhoz 4-en állnak ki, ketten függnek, a másik kettő pedig megfogja bokában a függők lábait és így tolják azokat fel a rúdra támaszkodásig, mialatt amazok mereven tartják testeiket és tolódnak fel először alkar, aztán hónalj-függésbe, végül rúdra fekvésbe; vissza leereszkedésnél szintén segédkezés. Alacsony támfán lebegési gyakorlatok kargyakorlatokkal összekötve: végig menni karlökésekkel, karkörzésekkel, motollázni, gombolyítani, tölésér alakban oldalt körözni (157.). Támfa közepénél keresztbe alkalmazni az ugró nádpálczát, a fölött lépkedni át (158. old., 39. és 40. ábrák).

12—18 évesek: Ktartó futás 5 perczig, szintén 5 perczig járás, ismét futás de csak 3 perczig gyorsabban, 2 percz pihentető séta. Magas nyújtón: függésből feltolódni támaszkodásba társi segédkezés mellett mint az előző korúaknál, vissza leereszkedés segítés nélkül. Jobb lábat áthúzni a kezek között és rúdra kulcsolni térdhajlásban, így lendülni az 5-ik lendületre feltolni a testet ülésbe egy czombra, alsó fogás, fejfel előre lefordulni térdcsuklóban és kereken függésbe, visszahúzni jobb lábat leugrás. Bal lábat kézen kívül felvetni, térdcsuklóban fellendülni ülésbe bal czombra, vissza hátra le. Zárt fogással függés, lábakat szét terpesztve és hajlítva rúd alá felemelni és térdcsuklóban a rúdra felfektetni, vissza szintén terpesztéssel hozni le a lábakat. Lábakat zárva áthúzni kezek között, térdcsuklókon csüngés fejfel és karokkal lefelé, a segítő előtornász egyik kezével tartja a lecsüngőnek felkarját, másik kézzel a felfektetett egyik allászárát; vissza felemelni a testtörzset, fogás és visszahúzza lábakat leugrás. Az alacsony támfán végzendők a lebegési gyakorlatok, mint előző korúaknál iratott és viaskodások páronként; jobb lábbal előre lépve haránt állás, jobb kézzel térdütésekkel viaskodás; bal lépő állásból bal kézzel; oldal állásban czombütésekkel viaskodás; az ellenfél jobb kezén a hüvelyk ujját át markolni és lassú szorítással leszoritani annak kezét és oldalt húzva állásból elmozdítani, ki elébb érinti lábával a földet, vesztes; végül kiki a párját lábainál fogva tartja és oldalt lépésekkel lassan vezet, míg amaz kezeivel a támfán támaszkodva fekvő helyzetben tovább-tovább fog (támlázik) a támfa hosszában végig.

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szivesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet.) intézendő.

Koresolyapálya Budán. A budai polgári lövész-egylet a saját löterén letesített jégpálya (II. ker. Nagy-Rókus-utca végén) érdekében a szükséges előmunkálatokat és egyéb intézkedéseket megtette, és így a legelső jégképződésnél azt azonnal ünneppélyesen megnyithatja, mit úgy a hírlapok, valamint a falragaszok útján köz tudomásra hozand. A belépti-jegyek ára, melyek tetemesen lejjebb szállítottak, és melyek már mától kezdve Ulrich és Lohr virágkereskedésében (II. ker. fő-utca 1. sz. lánczhíd-épület) kaphatók — a következők: Idényjegy 1886—7. évadra: nem koresolyázó lövész-egyleti tagok és ezeknek közös háztartásában levő család tagjai részére személyenként 1 frt. Idényjegy 1886—7. évadra: koresolyázó lövész-egyleti tag s a t. mint fent 2 frt. Idényjegy 1886—7. évadra: cs. és kir. s honvédtiszt urak, a II. kerületi Budai Kör, Budai Dalárda, Budai Tornaegylet, I. ker. Polgári Casinó, a Hunnia Velociped Club tagjai, az egyetemek hallgatói és a magasabb iskolák tanulói részére személyenként 3 frt. Idényjegy 1886—7. évadra: a nagy közönség részére rendes díj 4 frt. Napi bemenet 30 kr. Zenenapokon egyaránt és személyenként zene-díj külön 20 kr. Koresolya elhelyezése és gondozásáért díj az 1886—7-ik egész idényre 1 frt. Ruhatár darabonként 5 kr. Koresolya fel- és lekötési díj a szolgáltnak 5 kr.

Kerékpár-lakoma. A budapesti kerékpár-egylet a Buchner vendéglőben f. hó 14-én, estvéli 8 órakerestélyt tartott, melyre a következő verses „Idézés“-t küldték a tagokhoz:

Kedden lesz a mi még nem volt.
— Mert Kerékpár még meg nem holt, —
Eszem-izsom, dinom-dánom
Hogy eljöttök azt elvárom:
Lesz ám malacz tarhonyával,
Túró is lesz jó csuszával,
Hegylé meg árpalé bőven
Bizony el nem mégysz ám lőren.
S mind ez csak hatvan krajczár
Nem több egy nimet márkánál.
Működni a kürt is fog
A kin senki ki nem fog!
És a csusza csuszamlásnál,
Bor bngyborékolásnál,
Meg ered a tóztok árja
Erre mindnyájakot elvárja
Jó Kerékpár vacsorára
Kerékpárunk Kapitányal!

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „ „	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama	4 „

Irodalom.

A „Ludovica Academia közlönyé“-nek szerkesztősége előfizetési felhívást adott ki, melyet melegen ajánlunk olvasóink figyelmébe s itt közlünk egész terjedelmében: A közlő januárius hóban a „Ludovica Academia Közlönyé“-nek XIV. évfolyama veszi kezdetét. Folyóiratunk feladata jövőre is a katonai tudományok fejlődésének hazánkban irodalmi előmozdítása, és e fejlődés folyamának s időnkénti vívmányainak magyar nyelven való ismertetése lesz, mely rendeltetéséhez képest a „Közöny“ tartalmát mint eddig, nagyobb részben hadtudományi önálló dolgozatok, részint külföldi jelesebb ilyenmü közlemények ismertetései fogják képezni, a melyek ugyanis hadtudományi tekintetben az általános haladásnak lendületet adni alkalmasak. E feladat megoldásában fegyvertársaink által évről-évre nagyobb mérvben támogatunk, és így bizton reményelhetjük, hogy folyóiratunk fontos rendeltetésének ezentúl is meg fog felelni. Az 1887-ik évre szóló előfizetési felhívást ezennel kibocsátva, tisztelt honfi- és fegyvertársainkat kérjük: miszerint folyóiratunkat évek óta tapasztalt szellemi és anyagi támogatásukban részesíteni, és minél szélesebb körökben való terjesztéséhez hozzájárulni sziveskedjenek. Az előfizetési ár, úgy a katonai mint a polgári egyénekre nézve egy évre 4 forint.

A közelgő ünnepek alkalmából

ajánlják

LOBMAYER JÁNOS FERENCZ és társa

Budapest, IV., Károly-körút 18.

az országos kiállításon

kivétel nélkül kitüntetett boraikat,

továbbá:

KLEINOSCHEG TESTVÉREK

Graczban

francia módon készült pezsgőiket

specziálítások 1-10	} pezsgők	„Athleta“ palaczkonként ft. 2-—
		„Bicycle“ „ „ „ 2-—
		„Turner“ „ „ „ 1'80

GREIL FERENCZ Innsbruckban,

FRANZ BAUER SÖHNE

darócszövetgyár és udvari szállító cég raktára, szállít:

Uri darócskalmét (Loden),
nehezet és könnyűt,
Vadászruhakalmét,
Tourista-darócsot,
Vízhatlan esőköpenyeket,

Erlinger-kalmét,
Gyapju ágytakarót, tiszta
gyapjuból,
Női ruhakalmét,

és megrendelés szerint készít ruhakalméket.

Minták bérmentve és díjtalanul küldetnek; a szállítás pontosan történik utánvét mellett.

2-6

Czím: **FRANZ GREIL,**
Lodenfabriks-Niederlage. Innsbruck.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

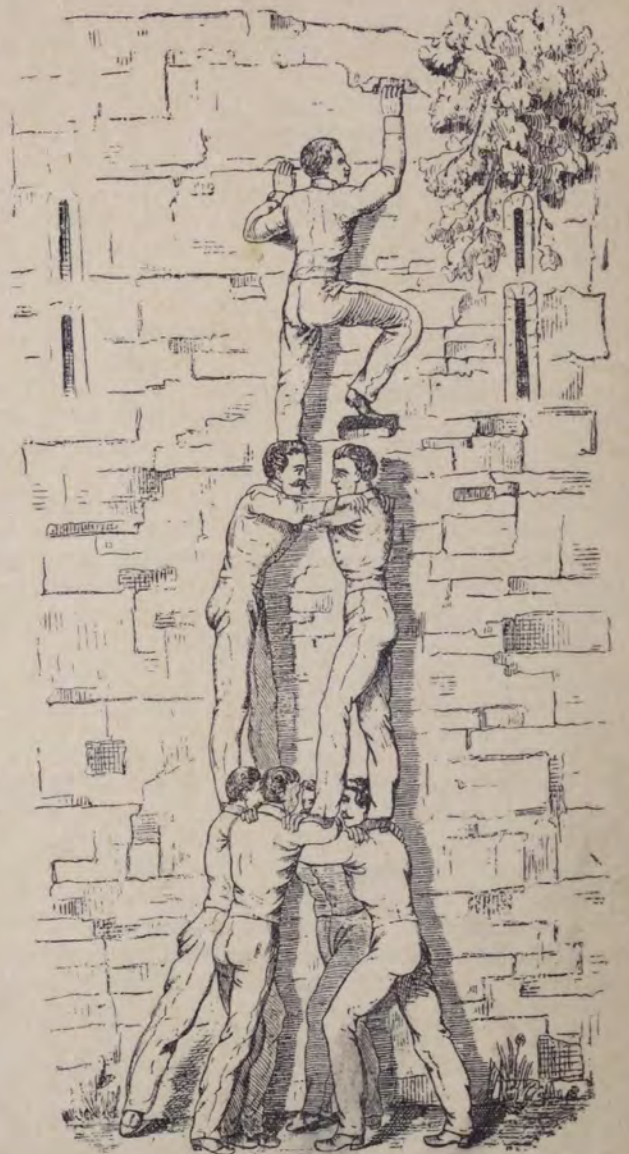
(Budapest, váczí-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlőny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulató cikkekkel és képekkel közöl a tornázás, athletika,

csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyalogolás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Negyvennyolcz egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézetének.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sábos petitsorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ÉNYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTEN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-ÚJVÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A negyedik év.

A jövő évvel a „Herkules“ negyedik évfolyamába lép.

Egy magyar szaklap életében nem jelentéktelen idő.

Midőn 1884-ben megindult a „Herkules“, még a jó barátok közül is kevesen hitték, hogy ily hosszú életű legyen az első magyar általános testgyakorlati közlöny; a kedves ellenségek pedig minden évnegyedben lesték és várták a „Herkules“ letűntét.

S a kik közelebbről ismerik Magyarország sportviszonyait, azok teljes mértékben tudják méltányolni, hogy az egyetlen magyar általános testgyakorlati közlöny fenntartása mily nagylelkű áldozatkészséget követelt a kiadó részéről s mily nagymérvű és háládatlan munkásságot a szerkesztőség részéről.

Teljesen új író és olvasó publikumot kellett a lapnak teremtenie; mert egy ily szaklapnak Magyarországon nemcsak előfizetői hiányzottak, hanem munkatársai is.

Az irodalom és hirlapírás régi munkásai nem foglalkoztak a testgyakorlatokkal és a testedző sporttal; a kik pedig értettek az utóbbiakhoz, azok nem forgatták a tollat.

A lap maga nevelt magának egy nemzedéket, mely nyereség a testedző sportnak.

A kik figyelemmel kísérték a legutóbbi három év alatt az ország sportviszonyait s ezeknek változását és fejlődését, azok észrevették azt is, hogy mily jelen-

tékeny hatást gyakorolt azokra a „Herkules“, melynek elvi álláspontja a lefolyt három év alatt teljes diadalt aratott.

Testgyakorlatunknak gyakorlatiabbá, mulatságosabbá és egyszersmind nemzetiebbé tétele volt a „Herkules“ főczélja s a mit három évvel ezelőtt bizonyos „szakkörök“ a legmerevebb idegenkedéssel fogadtak, azt most a „Herkules“ negyedik esztendejében elfogadják és hirdetik maguk azok a „szakkörök“ is.

Az elvi ellentétek kezdenek megszűnni s a hirdett új eszmék kezdenek népszerűvé válni.

Ez a „Herkules“ diadala; — és ez a „Herkules“ — egyetlen diadala.

Mert azt, a mit a külföldön minden testgyakorlati- és sport-szaklap elér, a nagy közönségnek tömeges támogatását, az erkölcsi után a teljes anyagi sikert, azt a „Herkules“ nem tudta elérni a lefolyt három év alatt; sőt azzal a biztos kilátással kezdjük meg az új esztendőt, hogy a negyedik évben sem fogjuk ezt elérni.

De eddig sem az anyagi siker volt az, mely a munkára buzdított s tudni fogunk dolgozni a negyedik évben is annak kilátása nélkül.

Ehhez a nehéz, fáradságos és háládatlan munkához keresünk mi lelkes követőket, ehhez az önzetlen munkához kérjük mi a művelt közönség rokonszenvét!

PORZSOLT KÁLMÁN.

A „Herkules“ előfizetési ára negyedévre 2 frt.

Kritika.

(Az „Országos középiskolai tanáregyesületi közlöny“-ből.)

A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteményével. Irta Porzsolt Kálmán, a „Herkules“ testgyakorlati közlöny szerkesztője. A Herkules-könyvtár VII. kötete. Budapest. Aigner Lajos. 86 l. Ára 80 kr.

„Testgyakorlati oktatásunk mizériái“ lett volna e füzet helyesebb címe, ez sokkal inkább megfelelt volna a tartalmának. Hisz maga a szerző azzal végzi ezt a könyvvé bővített cikket, hogy míg az általa kívánt intézkedések meg nem tétettek, addig Magyarországon a testgyakorlati oktatás rendszeréről nem annyira, mint inkább csak rendszertelenségéről lehet beszélni. Nincs is szó az egész könyvben rendszerről, ha csak a függelékül adott törvényeket és rendeleteket nem akarjuk annak tekinteni. De hát ne nézzük, mi a címe, hanem lássuk, mi a tartalma.

Röviden a testgyakorlat szükségességéről és hasznáról szólva, megmondja a szerző, milyen legyen a testgyakorlati oktatás: „A testgyakorlati oktatás rendszere legyen olyan, hogy az ifjakat ne csupán egyes gymnastikai gyakorlatok ügyes keresztülvitelére képesítse, hanem testök egyenletes kiképzése mellett kedélyök elevenességét és frissességét, lélekjelenlétöket és bátorságukat is növelje és élesítse; eszközeiben és hatásában is általános magas paedagogiai czélok érvényesüljenek: legyen mindenek fölött szellemben magyaros, hogy az egész testgyakorlati tanmódszer megfeleljen a speczialis magyar geniusznak, megfeleljen a magyar vérmérsékletnek; ezenfelül minden gyakorlatában megfeleljen a praktikus élet kívánalmainak, úgy hogy oly nyakatekert gymnastikai gyakorlatok sohase taníttassanak, a melyek csak veszélyesek, de a melyek által elsajátított mozdulatra az életben soha szükség nincs“.

Sok tekintetben igaz ez; igaza van a szerzőnek, hogy tornatanításunk a német tornatanításnak igen hiányos másolata, de túlság azt kívánni, hogy megfeleljen a magyar vérmérsékletnek, s hogy oly gyakorlatot ne tanítsunk, a mely által elsajátított mozdulatra az életben nincs szükség. Az előbbi szempont követelése megfosztaná a testgyakorlatot általános nemzetközi természetétől, az utóbbi az elméleti rendszeres tornázás kárára lehetne.

Ezután a szerző a tornatanítók képzésében és magában a tornatanításban mutatkozó rendkívüli hiányokat tárja fel s valóban arról győzi meg az olvasót, hogy e téren is nagyon sok a tenni való.

Fejtegetésének az a czélja, hogy kimutassa egy magyar királyi állami tornatanítóképző intézet felállításának szükséges voltát. Helyesen mondja, hogy nem felelhetnek meg a czélnek oly ideiglenes tanfolyamok, a melyek egymással semmi összeköttetésben sem állanak és a melyeknek vezetésébe az állam csak az által folyik be, hogy pénzsegélyt ad s a vizsgálaton jelen van egy képviselője; hivatkozik Németország példájára, hol már 1840-ben a leányok tornatanítását is állami ügynek tekintették.

Egy nagyon fontos dolgot hangsúlyoz többek közt a szerző, melyről dr. Kiss Áron is szól a „Néptanítók Lapja“-ban, t. i. a tanulók kirándulásait. Helyesen mondja erre nézve Porzsolt: „A testi erősödést illetőleg nincs az a paedagogus, a ki a szabad természetben való mozgást messze föltötte ne helyezné a legkomplikáltabb szobatornázásnak — s bár mily tökéletes „harántleb-függés“ vagy „lábfejlenődés“, „fek-, nyik- vagy fesztámasz“ nem

ér annyit, mintha a gyermek a szabad mezőn egy negyed óráig futkározhatik, labdázhat s birkózhatik“.

Hanem azt már nem helyeselhetem, hogy az ily kirándulásokat alkalmasoknak tartja arra is, hogy rossz magaviseletű fiút a belőlök való kizárással büntessünk; mert hiszen szerintem a rossz magaviseletű fiú sem azt érdemli, hogy egészségének érdekét elhanyagoljuk.

Sürgeti még igen helyesen az egyetemi ifjak rendszeres tornázásának lehetővé tételét is.

Egy füzetté bővült polemikus cikkel van tehát dolgunk, melynek írója jól ismeri testgyakorlati oktatásunk hiányait és erélyesen sürgeti a reformokat, vagyis sürgeti, hogy legyen Magyarországon az, a mi eddig csak a könyv címlapján van meg: „Testgyakorlati oktatás rendszere“.

DR. CSENGERI JÁNOS.

A budai torna-egylet díszturnája.

(1886. december 7-én.)

Évek óta a budai torna-egylet díszturnázására bizonyos kíváncsisággal megyünk át, hogy vajjon miféle újsággal lepnek meg a kedves kollégák. E várakozásban mint eddig, úgy ez idén sem csalódtunk. A mostani díszturnázásban a buzogánygyakorlatok vezénylése és kivitele volt olyan, melyet még a mi elkényeztetett fővárosi tornászaink is örömmel tapsoltak meg. Némileg újak lettek volna még a programról lemaradt egyleti növendékek katona-rendgyakorlatai.

A díszturnázást mint rendesen úgy az idén is anynyian nézték végig, mennyien csak befértek a terembe. A háromsoros ülőhelyeket csaknem kivétel nélkül díszes hölgyközönség foglalta le.

A díszturnázásnak kiváló fontosságot tulajdonított Trefort és Fehérváry miniszterek látogatása, kik a gyakorlatokat eleitől végig nagy érdeklődéssel szemléltek.

A felvonulásban és a szülő-szabadgyakorlatokban 40 tornász vett részt. Több alig is fért volna el a közönségtől szűkre vont szabad téren.

A felállítás négyes sorba ellenvonulással és kiléptetéssel történt. Az egyes gyakorlatok a következők voltak: 1-ső gyak. Páros karlökés előre és karokat a mellre (1—2.), térdhajlítás és nyújtás (3—4.). 2-ik gyak. Ugyanez, csak hogy az egyesek a kar-, a kettősök a lábgyakorlattal kezdik. 3-ik gyak. Páros karlökés fejfölé és azután lábújjállás (1—4.). 4-ik gyak. Ugyanez felváltva. 5-ik gyak. Az 1-ső és 4-ik gyakorlat felváltva, t. i. az egyesek a térdhajlítás, a kettősök a lábújjállással kezdik. 6-ik gyak. Két utánlépés és azután páros karlendítés oldalt. 7-ik gyak. Ugyanez ellenkező oldalra indulva. 8-ik gyak. Törzsfordítás és páros karlökés előre. 9-ik gyak. Ugyanez ellenkező oldalon kezdve az egyes és kettős. 10-ik gyak. Törzshajlítás előre és karlökés lefelé. 11-ik gyak. Ugyanez gyakorlat felváltva végeztetvén. 12-ik gyak. Karlökés fejfölé, rohamállással és ugyanez karütéssel.

Mindezen egyszerű gyakorlatok csak az ellenkező oldalra vezénylésnél mutattak szép képet, és a közönségnek sem nyerték meg annyira tetszését, mint az egylet előbbi díszturnáján bemutatott mutatósabb gyakorlatok.

A buzogánygyakorlatokat mint az előbbieket is Zsingor Mihály művezető vezette. A buzogánygyakorlatokat Zsingor már nem is vezényelte, hanem maga elől végezvén, a csapat utána csinálta. Így minden beleszólás nélkül egyfolytában ment a legnehezebb kettős malmok forgatása is, míg Zsingor félbehagyva a gyakorlatot hátra nem nézett. Ekkor egy kis zavar történt, de csakhamar ismét fennakadás nélkül folytatták a lendületes buzogánykörzéseket. Nem igen lehet tetszetősebb tornaszlátványt képzelni mint a buzogányforgatásokat. A közönség zajosan megtapsolta a kissé fáradt tornászokat.

A szergyakorlatok a következő szereken végeztettek:

I. csapat: lovon, előtornász Bély Mihály. II. csapat: ablakugrás, előtornász Maurer Rezső. III. csapat: bakon, előtornász Csik Imre. IV. csapat: függélyes létra, előtornász Krenedits Gyula. V. csapat: korlát, előtornász Fest Jenő. Különösen az első csapatnak többnyire lebegő támaszsal kezdett gyakorlatai nyerték meg a közönség tetszését.

A műsor következő pontja az iskolatornázás volt a rohamdeszkán. Pár tetszetősebb gyakorlat kivételével e szeren a legkevesebb szépet mutattak tornászaink, bár a hálás közönség tapsával itt sem fukarkodott.

Az egyleti jobb tornászokból egybeállított mintacsapat (tizen-tizenketten) a magas korláton Bély Mihály előtornázása mellett pár valóban remek gyakorlatot mutatott be, de kissé vontatott iskolai módon jutva a szebb és nehezebb gyakorlatokhoz. Így díszornázáskor és különösen a mintacsapatnál nem kívánjuk látni a nehezebb darabok előgyakorlatait, hanem egyszerre nehezebb összetételükben gyönyörködünk. Mert ellenkezőleg, a mintacsapatnál is megtörtént, csak alig egy vagy két-féle szebb gyakorlatot látunk előgyakorlataikkal ismételve elvégezni, míg ennyi idő és erő mellett más methodus mellett számtalanszor többet produkálhatott volna a jó csapat.

A díszornázás érdekességét kissé csökkentette, hogy a korlát-versenyornázás közvetlen a mintacsapat korláttornázása után következett. Ezenkívül így a versenyben résztvevő ambíciózusabb tornászok már kifáradva jöttek a versenyre, mert a mintacsapatban is tornáztak.

A versenygyakorlatokat Bély Mihály mutatta be először a versenyzőknek kitünő kivitelben. Volt három erő és három ügyességi gyakorlat. A versenyző tornászok kivétel nélkül jeles erők és a gyakorlatokat mind megcsinálták. Az első díjat a bíróság Pozdech Gyulának, a másodikat Csepely Sándornak ítélte oda.

A második verseny a távol súlydobás- és távolugrásban rendeztetett. Az első díjat Exner Győző, a másodikat Iványi Mihály érdemelte ki. (Az eredményeket nem sikerült megkapnunk!)

A győzteseknek a díjakat Fehérváry miniszter nyújtá át pár lelkesítő szó kíséretében.

A díszornázás után a tagok az egyleti helyiségben vacsorára gyűltek egybe, melyről a legvidámabb hangulatban csak éjfél után tértek nyugalomra a tornászok.

P. J.

Egyleti előtornászok képzése.

(A „budapesti (buda) tornaegylet“ választmányának javaslata.)

(Vége.)

Egyletünk választmánya nem kétli, hogy ezen most nevezett egylet választmánya, mielőtt erre a társegyletek által felkérve lesz, az igazgatás ellátására — a tornázás ügyének érdekében — vállalkozni fog, és segédkezet nyújtand a tornaegyleteknek ezen ügy általa felismert s most legközelebb állónak jelzett érdekének szolgálatában.

Az igazgatás ellátása körüli föladat egyelőre az évi tanterv és taurend megállapításában és megtartásának ellenőrzésében — a taneszközökről való gondoskodásban, a tanfolyam megindításában és berekesztésében — a jelöltek megvizsgálásában s a képesítési bizonyítványok kiadása, nyilvántartása s közzétételében, a csapatvezetők külön versenyek, díszornázásainak előkészítésében, a versenydíjak javaslatba hozásában, a versenygyakorlatok megállapításában volnának meghatározandók; melyekhez a tananyag kidolgozásáról való gondoskodás volna még hozzácsatolandó.

* * *

A magyarországi tornatanítók egyletének tanulmányában s annak nyomán az egyletek értekezletén is felmerült még a csapatvezetők szervezésének gondolata is, nevezetesen az értekezlet oly szabályzat kidolgozásával is foglalkozott, mely míg egyrészt az egylet és csapatvezetők közötti viszonyt szabályozza, másrészt a fővárosi egyletek összes csapatvezetőinek egy testté olvasztására is keretet keresett.

Egyletünk választmánya e részben azon nézetben van, hogy a csapatvezetőknek szerves testületté alakítását az értekezlet inkább csak a képzés folytonosságának biztosítékaként tervezte.

De szeme előtt lebeghetett talán még az is, hogy egyes jobb tornázónak ambícióját képezhetné az, hogy magasabb fokú tornázási képzettséggel bíró szűkebb testület tagja legyen, tehát magát a keretet is a kiképzetési kedv emelésének szolgálatába vonhatni vélte.

Bármi volt is e terv indoka, annak valóítását a választmány egyelőre szükségesnek s az egyletek által kezdeményezendőnek nem találja; mert a képzés folytonosságának biztosítékául sokkal hathatósabb az állandó jó igazgatásról való gondoskodás; mint kedv-emelő rugó pedig az összes csapatvezetők s jelöltek együttműködő csoportja a nélkül is megteendí a szolgálatot, hogy jogi testté szerveztetnék.

Mindezek alapján egyletünk választmánya a fővárosi társ-egyleteket az iránt keresi meg, hogy

a csapatvezetői tanfolyam végleges szervezése, a tanfolyam igazgatóságának a „magyarországi tornatanítók egylete“ választmányára leendő átruházása, a csapatvezetők díjazása s a csapatvezetői állomásoknak jövőben csak az ezen tanfolyamon képesítést nyert egyénnel leendő betöltése, a csapatvezetői külön versenyek együttes közös rendezése

kérdéseiben nézeteiket nyilvánítani az ezen választmány által elfoglalt álláshoz való csatlakozásukat, vagy esetleges módosításukat illetve újabb javaslatukat

a választmányal s a fővárosi társaságokkal közölni sziveskedjenek.

Budapest, 1886. évi november 24. A „Budapesti (budai) Torna-egylet“ választmánya nevében.

BR. FEILITZSCH ARTHUR,
jegyző.

JENNY ANTAL,
elnök.

Sergő*) a jégen

(Képpel.)

A gyermeknép multságára a jégen keresve sem lehetne alkalmasabbat találni mint a képünkön látható sergőt.

És mily könnyen meg lehet szerezni a nehezebb korcsolyázásra még gyenge gyermekeknek e szórakozást!

Mi sem kell egyéb mint egy közönséges kocsikerék és egy kis szánkó és ezeket összekötve, kész a jégsergő.

hetne segíteni, úgy hogy a kerékhez két szánkát erősítenénk, mint ezt Németország több népesebb faluhelyén láttam is. Meg kell ugyanis jegyeznünk, hogy e jégsergő nálunk még csak óhajásban él s képünk is egy észak-német falu gyermekeinek multságát tünteti fel. De megvagyunk róla győződve, hogy elég e képre nézni, hogy még az idén számos helyen rögtönözzenek az apák a kicsik örömére ily jégsergőt.

A fővárosi jégpályákon pedig az egyletek vagy vállalkozók rendezhetnének be e primitív sergőnél cél-szerűbb sergőket, mi bizonynyal nagy élénkséget adna pályáinknak.

A nagyobb berendezésű jégsergőknél 4 szánkát kötnek a mozgó tengelyhez és a hol a forgatók járnak, szalmát hintenek el, vagy deszkapadozatot készí-

A kerék küllőihez rúdat kötve ezzel forgatjuk az egy czövekkel a jéghez erősített kereket.

Egy pár perc alatt kész az egész és megindulhat a nagy multság.

A jó papák faluhelyen maguk fogják meg a rúd végét és röpitik körbe az apróságokat, kik kendőlobogtatva, ujjongva élvezik az olcsó multságot.

Kigyül a látványra az egész falu népe s még a tisztelendő úr is eljő a partra a vidám multságban gyönyörködni.

Van bizony elég sírás az apróság közt, mikor oly nehéz várni, míg a sor rájuk kerül. Ezen a bajon is le-

nek. A legnagyobb sergőt is könnyen elforgatja 4—5 ember, vagy kétszerennyi gyermek, kiknek még ez is multság.

Azt hisszük, hogy hol képünket látni fogják, csakhamar kedv támad ily sergők készítésére és ezzel télimultságaink ismét egygyel szaporodtak, és ezáltal a falusi téli élet egyhangúsága is csökkeni fog. K. I.

A bécsi úszó-verseny.

(Rendezte az „Allgemeine Sport-Zeitung“ szerkesztősége a bécsi Diana-fürdőben 1886 decz. 5-én és 12-én.)

A medence hossza 33¹/₂ m. Az indítás az ifjak és kezdők versenyével a medence oldaláról függésből történik, más versenyeknél fejugrással. Minden úszó egye-

*) A „sergő“ elnevezést használjuk a nálunk szokásos német „Ringelspiel“ helyett, mint melyet a nép felváltva használ a „sirrengő“-vel. Szerk.

nes irányban úszik és egy számára kijelölt czöveket érintenie kell, melytől el is lökheti magát.

* * *

Egy téli úszó-verseny mindenesetre érdekes sportmulatság volna még oly változatos műsor nélkül is mint a milyen mellett tartatott meg a bécsi kétnapos verseny. Az „A. S.-Z.” szerkesztősége megtett mindent versenyé érdekében, s ha eltekintünk a versenyzők csekély számától, (számonkint 2—3 versenyző) szép siker mellett is folyt le.

A Diana-fürdőben a földszinten és a karzaton csaknem minden hely megtelt, daczára, hogy mindkét napon esű idő volt. 5-én a hó, 12-én az eső tette csaknem járhatatlanná az utcákat.

A verseny első napja főleg az ifjúságnak volt szentelve, mennyiben a 7 pontból négy a 18 éven alúl levő ifjak számára volt kiírva.

A versenyek a következő eredménnyel folytak le:

I. Úszás a 18 éven alul levő ifjak számára. Távoltság: a medence háromszoros hossza 102 $\frac{1}{2}$ méter. A két versenyző közül első lett Glück G. 15 éves ifjú szemben a 17 éves Breitenfelddel. Idő 1 p. 54 $\frac{1}{2}$ mp.

II. Úszás 15 éven alul levő fiúk számára. Távoltság: a medence kétszeres hossza. A három versenyző közül a győztes a 14 $\frac{3}{4}$ éves Grünsfeld J. lett 1 p. 12 $\frac{2}{5}$ mp. idő alatt.

III. Úszás a 12 évnél fiatalabb fiúk számára. Távoltság: a medence hossza 33 $\frac{1}{2}$ m. Győztes lett a 10 éves Kugler S. szemben a 11 éves Bauer-eissel. E verseny az egész tüsszel induló eleven kis versenyzőkkel valóban érdekes volt. Mindvégig a legerősebb küzdelem folyt a két fiatal athleta közt s még a cél előtt két méternyre is együtt voltak, míg itt Kugler tört elő és egy fél karnyi hosszal győzött. Idő 45 $\frac{2}{5}$ mp.

IV. Úszás 9 éven aluli fiúk számára. Távoltság 33 $\frac{1}{2}$ m. Itt is az ifjabb és látszólag gyengébb fiú a 7 éves Schwarz Niki győzött 1 évvel idősebb társa, Bauer Victor felett. Idő 47 $\frac{2}{5}$ mp.

V. Kezdők versenye. Nyitva az idén tanult úszók számára. Távoltság: 67 m. A 20 éves Finder K. ellen a 20 $\frac{3}{4}$ éves Welsch E. lett a győztes 1 p. 49 másodperc alatt.

VI. Bajnoki úszás rövid távolságra. A győztes „Ausztria úszóbajnoka rövid távolságra” címet nyeri. Távoltság: 102 $\frac{1}{2}$ m. E verseny a két Gollwitzer testvér küzdelmében állott. A győztes János lett 2 p. 1 $\frac{1}{5}$ mp. alatt. Mindkét versenyző igen szépen úszik, de eredményük természetesen nem lehetett szép, miután eleinte kimélték egymást s csak a verseny végén volt valódi küzdelem.

VII. Az úszómesterek versenye 67 m. távoltságban kétszeres verseny és egy végső küzdelemben döntetett el. Az első indításnál Leth R. a Diana-fürdő mestere győzte le Herzogot a Sofienbad úszómesterét. Idő 1 p. 17 $\frac{1}{5}$ mp. A második indításnál Aigner L. (Diana-fürdő) lett a győztes Stalzer (Diana-fürdő) és Führer felett 1 p. 4 $\frac{2}{5}$ mp. alatt. Aigner ellenfeleit játszva győzte le.

A döntő küzdelemben Aigner ismét tetszésszerűen jött be elsőnek remekszép módú úszásával. S bár ellenfelei Aignert épen nem szorították, ideje (1 p. 4 mp.) mégis jó eredmény.

A döntő küzdelemre készülő úszómesterek mérkőzése előtt a kis 4 $\frac{1}{2}$ éves Silberer Herbert mutatta be korai ügyességét, átúszva a közönség zajos tapsai mellett a medenczét.

Az úszóverseny második napját a kezdők handicapja nyitotta meg, melyben résztvehettek az ezelőtti versenyekben küzdők. Az 5-iki verseny győztese Welsch 4 mp. előnyt adott ellenfelének Findernek, s daczára ennek elsőnek ért be, a 67 m. távoltságot 1 p. 44 $\frac{2}{5}$ mp. alatt úszva be.

II. Handicap a 9 évnél fiatalabb fiúk számára. Távoltság: 33 $\frac{1}{2}$ m. A győztes itt is az előnyt adó lett. A 7 éves Schwarz Niki 6 mp. előnyt adott a nála egy évvel idősebb Bauernek ki már a pálya egy ötödét megtette, mikor Niki indult. Egész a cél előtti 10 méterig nem is érte el Niki Bauert, de itt elérve, el is hagyta őt s egy hosszal első lett, Bauer egészen kifáradva érte el a célt. A közönség a kis győztest hatalmasan tapsolta és éljenezte.

III. Úszás az 5 éven aluli fiúk számára. Távoltság: 33 $\frac{1}{2}$ m. E versenyre már a múlt versenynapon is megtapsolt kis Silberer Herbertnek nem akadt ellenfele s így igen nyugodtan úszta át a medenczét 2 p. $\frac{1}{5}$ mp. alatt.

IV. Az úszómesterek handicapján ismét Aigner győzött bár ellenfeleinek 12 mp. előnyt adott. A 67 m. távoltságot Aigner 1 p. 2 $\frac{1}{5}$ mp. alatt úszta be, míg a második Leth 1 p. 16 mp. alatt ért célhoz.

V. A bajnoki verseny nagy távoltságban 15 medence hosszban (502 $\frac{1}{2}$ m.) tartatott meg. A versenyt a 10-ik tournál Galwitzer feladva a második versenyző, Zimmermann egyedül úszott tovább az egyes tourokat a következő eredménnyel úszva be: 1. Tour 0: 29 $\frac{1}{2}$; 2. tour 1: 07 $\frac{1}{2}$; 3. tour 1: 47 $\frac{1}{4}$; 4. tour 2: 26 $\frac{1}{2}$; 5. tour 3: 09 $\frac{1}{2}$; 6. tour 3: 49 $\frac{3}{4}$; 7. tour 4: 32 $\frac{1}{2}$; 8. tour 5: 14 $\frac{3}{4}$; 9. tour 5: 59; 10. tour 6: 41 $\frac{1}{2}$; 11. tour 7: 26; 12. tour 8: 07; 13. tour 8: 49 $\frac{1}{4}$; 14. tour 9: 33 $\frac{1}{4}$; 15. tour 10: 15.

VI. Nyitva verseny. Távoltság: 33 $\frac{1}{2}$ m. Nyitva a versenyen megjelent és még nem versenyzett amatőrök számára.

A hét versenyző két csapatban indult. Az első csapatban győzött Ziegler A. 29 $\frac{1}{4}$ mp. alatt. A másodikban Mayer K. 27 $\frac{1}{5}$ mp. alatt. A döntő küzdelemben szintén Mayer győzött 35 mp. alatt.

VII. Ugróverseny amatőrök számára. A magdeburgi németországi úszóbajnok, Hill M., ellenfél nélkül győzött 12 merész ugrásával. Különösen tetszetek a hátrafelé való fejugrása és a saltóval végzett magasból való ugrásai.

A közönség a Silberer által érmekekkel is kitüntetett győzteseket a díjak kiosztásakor zajosan tapsolta.

Mesterséges jégpálya.

A korcsolyázási sport országszerte folyton növekszik. A fővárosban három nyilvános helyiségben s több magán helyen üzik kedvvel a férfiak és nők egyiránt. Az országban pedig hivatalosan megalakult s alapszabályokkal bíró egylet több van ötvennél; s ezek mind, csak pár kivétellel, a természet adta folyó, patak, tó befagyott tükreknél korcsolyáznak, ha ugyan olyan erős hideget kapnak, mely képes a nagyobb terjedelmű vizeket is annyira fagyasztani, hogy veszélyeztetés nélkül lehessen rámenni nagyobb társaságnak is.

Nem mondjuk, hogy a célnak megfelelő vizekkel bíró városok nagyobb költségbe verjék magukat a mes-

terséges jégpályák készítése által, de hiszszük, hogy ott is, hol a korcsolyázásról eddig csak is a szűnidőkre hazatérő fiatalok, avagy valami utazó ügynök rémes meséi után hallottak valamit, jövőre a korcsolyázás igen kedves s az egészségre felette szükséges mulattató sportja divatossá és nélkülözhetetlenné lenne.

A míg a természetes jégpályákon sokszor napokat sőt heteket is kell várni a jég kellő szilárdságára, addig a mesterséges jégpályákon már az első hidegebb napokon meg lehet kezdeni multságainkat. Az e célra kiszemelt hely lehetőleg egyenletes felülettel bírjon, talaja menten mindenféle rothadásnak indult anyagoktól, agyagos föld a legmegfelelőbb. Az őszi esőzések után megpuhult földet még a fagyás előtt többszörösen jól hengergetessük le s egyengessük ki. A talajnak lejt mérését okvetlen ki kell vitetnünk, mert különben a víz vagy lefolyik, vagy egyenetlen jégréteg támad, mely könnyen feltörik.

A kiszemelt pályahelyet körül kell félláb magasan tölteni, vagy lábnyi magasan is, hogy a ráeresztett víz, ha félig beszívódik is a földbe, maradjon elég a jégképzésre. Mindenesetre a legjobb volna, ha a talaj betonburkolattal láttatnék el, de ez igen költséges s csak a fővárosi egyetek bírnák meg a velejáró tetemes kiadást.

Csodálkozunk azonban, hogy mindeddig vállalkozónak nem jutott eszébe a főváros pesti oldalán készíteni mesterséges jégpályát, hol a korcsolyázók biztos bevételt nyújtanának a vállalkozónak. Nyáron pedig a helyiséget örömmel és jó áron vennék bérbe a velociped-egyletek. Ez egyetek ugyanis még mindeddig nem tudtak szert tenni egy nyári alkalmas gyakorló tere.

Visszatérve a jégpályák készítésére, meg kell jegyeznünk, hogy erős télen minden előkészület nélkül egyszerű vízleeresztéssel is lehet pályát nyerni, még pedig a nélkül, hogy ezáltal a talajban valami kárt is tennénk. Hisz pár évvel ezelőtt a fővárosi jégtársaság szántóföldekre eresztett vizet jégnyerés céljából, mely földeken kitűnő korcsolyázásra alkalmas jég fagyott.

A legnagyobb baj azonban a jégnyerésnél a víz szűke, vagy a víznek távolléte. Ezért tehát sok helyt takarékoskodni kell a vízzel, de ez csak addig terjedhet, hogy a víz magassága 10—15 cm. maradjon, mert az ennél vékonyabb jégréteg a legegyszerűsebb talajon is könnyen felrepedez.

A hol a pályára a víz kútból hordatik s nem csatornán vezetetik be, ott hosszú csöveken ajánlatos a hideg időben a vizet a talajra vezetni, nehogy az egy helyre öntéskor a jég egyenetlenül fagyjon.

A már befagyott, de még nem sima jégfelületre pedig az öntözökanna rózsáján hintessék a víz. De még ennél is jobb a vizet egy vászonponyvára önteni, ezt lassan tova húzva. Így a víz nagy felületre egészen egyenletesen ömlik és ha mindjárt meg is fagy, sima marad.

A mesterséges jégpályák legkezdetlegesebbjét Porzsolt Jenő jeles „Korcsolyázás kézi-könyvében“ a következőkben írja le:

„Ha nagy havazások voltak, úgy is lehet jégpályát készíteni, hogy a hótele talajt vízzel öntjük le. A beömlő víz a hófelületet fölemeli, mely megsűrűsíti s úgynevezett hójeget képez. Az ily hójég természetesen nem oly tartós és ellentálló, mint a természetes jég, de erős télen minden tekintetben kielégítő és kisebb társaságok, magánosoknak e jégpályakészítést leginkább is ajánlhatjuk olcsósága miatt.“

A mesterséges jégpályák külső berendezése több kényelmet nyújthat, mint teszem a tavon, vagy folyón levőké, mert a pálya így igen könnyen egy már felépült ház mellé készíttethetik, hol minden kényelmet könnyebben megszerezhetünk a korcsolyázóknak. Mert bizony ma már a korcsolyázásnál is megkívánjuk a meleg szobát, meg a közeli jó korcsmát. Mindezt pedig nehezen találjuk meg a városon kívüli tó vagy folyó partján. Azt hiszem ez utolsó argumentum fogja nálunk leghamarább kiszorítani a természetes jégpályákat a divatból és fogja sok helyen a mesterséges jégpályákat létesíteni. Mikor pedig már korcsolyázásunk ott lesz, hogy mesterséges pályát készítsünk üzésére, akkor már nem soká késhet az az idő sem, hogy korcsolya-versenyekről és más jégmultságokról akkor is hallunk, vagy olvasunk valamit mikor még nem fagy!

PATUJ ZOLTÁN.

K ü l ö n f é l é k .

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 fit) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet.) intézendő.

Salgó-tarjani sport-hírek. Végre Salgó-Tarján közönsége (élükön a kerékpározók) párosulva a bányatársulati és a vasgyári telepek különben is sport üző s kedvelő hivatalnokaival belátni látszanak, hogy a nemes sport nagy s kitűnő befolyással van az emberiség lelki valamint testi jóvoltára; tehát az ideiglenes bizottság arra hivatott tagjai a következő meghívót bocsájtották az illetőségekhez:

„A salgó-tarjani „sport“-kedvelő nagy közönség elhatározta, hogy testületté alakul; miért is több oldalról tett felkérés folytán van szerencsénk tekintetességedet e szellemi értekezletre a salgó-tarjani vasgyári casino termeiben folyó évi december hó 28-dik napjának esti 6 órájára, mint oly egyént tisztelettel meghívni, ki a test és lélek edzésére üdvös hatással bíró „sport“-ot felkarolni folyton szem előtt tartja. Plachy József, Horváth Bertalan.“

A már élő sportok is ú. m. a kerékpározás nagy reményekkel kecsegtetnek a jövőben. Tömegek megren-

delések kerékpár-gépekre, valamint tanulni óhajtok egész sora volna följegyezhető.

A kerékpár és az atletikai versenyek 1887-ben újra a husvétii ünnepekre vannak kitűzve.

A jég-korcsolya-sport is óriási haladást mutat föl, miben különösen a hölgyek nagy buzgalmat s kitartást tanúsítanak. Számítalan 5–10 év előtt már nyugalomba tett korcsolya újra szolgálatot kénytelen tenni, s tulajdonosa pótolni igyekszik a mulasztást.

Van nagyszerű pályája, ámbar eddig csak minden idény elején lett kezdeményezve s készíttette.

Verseny szintén kilátásba helyeztetett több pontozattal, mihez a hölgyek fogják a díjakat megszerezni s adni.

B. A.

Értekezlet a turisztika fejlesztése érdekében. Dr. Téry Ödön jeles turistánk a turisztikának hazánkban való fejlesztése és terjesztése tárgyában folyó hó 17-én pénteken esti 8 órakor a Pilseni söresarnok (V. ker. Mária-Valeria-utca, Thonet udvar) külön helyiségében értekezletre hívta össze az érdeklődőket.

Új vívó- és torna-club. Egy a főváros V. kerületében alakítandó vívó- és torna-club létesítése van folyamatban. Az aláírási ívek már szét vannak küldve. A nemes sport kedvelői nov. 28-án a Magvassy Mihály-féle tornaintézetben értekezletet tartottak s az ügy most már a megvalósulás stádiumába jutott. A kidolgozott alapszabály-tervezet szerint a beíratási díj 2 frt, a tagsági díj havi 1 frt 50 krban van előirányozva, mely díjért egy tökéletesen berendezett vívó- és tornaterem fog a tagok rendelkezésére állni. Gondoskodva lesz azonkívül arról is, hogy a kezdők a téli hónapok alatt aránylag csekély díjért — egyelőre mintegy havi 4 frt — egy jó hírnevű vívó- és tornatanártól alapos kiképzetést nyerhessenek. Ez is egyik jele a fővárosban lábrakapott egészségesebb társadalmi iránynak.

A kolozsvári atletikai club szombaton tartott választmányi ülésén megválasztotta a kebelében alakult becsületbírók tagjait; e szerint a becsületbírók tagjai: Elnök báró Jósika Lajos. Alelnökök: Hegedűs Sándor, Girsik János. Bírók: báró Bánffy Ádám, gr. Eszterházy Kálmán, báró Huszár Sándor, Inczedy Sámuel, Bartha Miklós, Garmathy Miklós, Héttzey Lajos, Ugron Gábor, dr. Groisz Gusztáv, dr. Felméri Lajos, dr. Concha Győző, dr. Baintner Hugó, Kövári Mihály, Haller Rezső, Deáky Albert, dr. Cikmántori Ottó. Jegyző: Varró László. A közgyűlés határozata alapján a club jegyzőjévé megválasztott: Jancsó Lajos és Páska Zoltán. Szertárnokká: Böckel Sámuel. Versenyek rendezésére dr. Baintner Hugó elnöklete alatt egy tiz tagból álló versenybizottság küldetett ki, mely már közelebről intézkedni fog a husvét előtti házi-verseny programjának összeállítására. A gyakorlatok beosztása a következő: hétfőn, esütörtökön kard, tör- és ökölvívás; kedden, pénteken tornászati és erőgyakorlatok. A szerda és szombati napok szabad gyakorlatokra vannak fennhagyva. A gyakorlatok vezetésére dr. Baintner Hugó, Albert Károly és Páska Zoltán clubtagok kérétek fel.

A korcsolyázás Győrött. A győri korcsolyázó-egylet már megalakult s elnökül Zechmeister Károly főkapitányt választották meg. A városi tanács, állandó jégpálya készítésére, egy területet bocsátott az egylet rendelkezésére s a jégpálya talaját már előre egyengetik.

A korcsolyázási versenyek legérdekesebbjének programját vettük a napokban Hamburgból. I. Sík-

korcsolyázó-verseny 1609 méterre első díj ezüst-érem, okmány és 200 Mark. II. Sík-verseny 3500 méterre első díj, ha ezen két nevezett távolságban győzött, németországi bajnoki díj, vagy egy arany-érem és 200 Mark. Jelenlegi bajnokjelölt Paulsen Axel Christianiából a világ jelenlegi leggyorsabb korcsolyázója, ha ez évben is győz az 500 Mark értékű arany-kereszt bajnoki díj tulajdonába megy különben visszazáll a versenyt rendező clubra. III. Műkorcsolya-verseny, szabadon választott figurákkal kétszer öt-öt percnyi időben, első díj a bajnoki cím és arany kereszt ha kétszer győzött két egymásutáni évben. IV. Műkorcsolyázás kettőben két férfi és V. férfi és nő közreműködésével. Nem tartottuk feleslegesnek e sorozatot egészen közölni, hogy magyarországi korcsolya-egyleteink versenyek rendezésénél használhassák.

Régi tanítványok ünnepélye. A jó öreg vívómester: id. Keresztessy József zöldfa-utcai vívótermében szombaton este kilencz órakor tizenhat régi tanítvány gyűlt össze a kegyeletes elismerés egy szép estélyére. Lefestették őket mesterük arczképét, mely a műsarnokban is látható volt, Vastagh György által s ezuttal ezt a képet leplezték le, vidám lakoma mellett. A tanítványok érzi-letét Szilágyi Dezső orsz. képviselő tolmácsolta ékes beszédben. Nemcsak a mesterről szólt meleg szavakkal, hanem elismerést nyilvánított a jelenvolt képviselőnek is, ki ezuttal is oly szépen festett és híven talált. Keresztessy meghatva köszönte meg a gyöngédséget egykori kedves tanítványainak, kik ma a közélet különböző pályáin jellekednek s nem feledkeztek el róla.

A velocipéd katonai szolgálatban. A velocipedistáknak a francia hadseregben való alkalmazásáról a „Progrés Militaire“ legutóbbi őszi gyakorlatok tapasztalatai után beható közleményeket hoz. Főérdemük a kantonnirozásról, ápolásról, lőszerpótlásról stb. szóló parancsoknak a dandárokhöz és ezredkekhez való gyors elszállításában állt. Az egész hadművelet tartama alatt a 21-ik dandárhoz beosztott velocipedista naponkint átlag 40—50 kilométer utat tett meg. A Boisdemets tábornokhoz beosztott velocipedista a többi között egy sürgönyt oly rövid idő alatt vitt Toulból St.-Menehouldba és oly gyorsan tért vissza, hogy a velocipédnek ily alkalmazásra való használhatósága teljesen bebizonyult. Összehasonlításoknál kitűnt, hogy mikor a tisztí lovak már teljesen kimerültek és nyugalomra volt szükségük, a velocipedista még mindig kész volt szolgálatokat tenni. A mi a gépet illeti, a háromkerekű ezélszerűbbnek látszik, mint a kétkerekű. Ez utóbbi könnyebben török s az egészen kis nyergen ülő utazót jobban kifárasztja, mint a kényelmes háromkerekű. Habár ennél a kétkerekű gyorsaságát nem is lehet elérni, ez kiegyenlítődik azáltal, hogy a háromkerekű utazó velocipedista sokkal tovább alkalmazható. Ezenkívül többet képes magával hordani s nincs kitéve annyira az út zavaró eseteknek, mint a kétkerekű. Továbbá az is tekintetbe veendő, hogy ez utóbbiak nehezebben pótolhatók.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama	bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „	„	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama	„	4 „

Irodalom.

„Képes Folyóirat“. A magyar olvasó közönség legrégebbi kedvence a „Vasárnapi Ujság“ ezentúl nem-

csak hetenként jelenik meg, hanem egy külön könyvkiadást is rendeznek belő, mely félhavonként jelenik meg nagy negyedréti alakban, „Képes folyóirat” czímmel. Az első szám megjelent, Nagy Miklós szerkesztette s főbb érdekesebb közleményeit Mikszáth Kálmán, P. Szathmáry Károly, Törs Kálmán, Dalmady Győző, Hoitsy Pál, dr. Szádeczky Lajos, Gyarmathy Zsigáné, dr. Boncz Ödön stb. írták. Képeit előkelő magyar művészek rajzolták. Ára egy füzetnek 30 kr.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váczi-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES”

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules” testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző

A közelgő ünnepek alkalmából

ajánlják

LOBMAYER JÁNOS FERENCZ és társa

Budapest, IV., Károly-körút 18.

az országos kiállításon

kivétel nélkül kitüntetett boraikat,

továbbá:

KLEINOSCHEG TESTVÉREK

Graczban

francia módon készült pezsgőiket

specziálítások	„Athleta”	pezsgők	palaczkonként ft. 2—
	„Bicycle”		„ 2—
	„Turner”		„ 1:80
2—10			

sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkek és képek közöl a tornázás, atletikai csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyaloglás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Negyvennyolcz egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézetének.

Tartalom: A negyedik év. Porzsolt Kálmántól. — Kritika. Dr. Csengeri Jánostól. — A budai torna-egylet dísz-tornája. P. J.-tól. — Egyleti előtornászok képzése. (Vége.) Jenny Antaltól. — Sergő a jégen. K. I.-tól. — A bécsi úszó-verseny. — Mesterséges jégpálya. Patuj Zoltántól. — Különfélék.